

# šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

Cijena 20 dinara — Izdaje Novinsko-izdavačko poduzeće »Štampa« Šibenik — Direktor MARKO JURKOVIĆ — Mjesečna pretplata za SFRJ 100 dinara, za inozemstvo 200 dinara — Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 435-11-1-8 \* Telefon štamparije 22-28 i 29-53

Uskoro u cijeloj zemlji javna diskusija o visokom školstvu

## Dugoročno planiranje kadrova - naš prioritetni zadatak

Na osnovu prijedloga komuna usvojiti će se praktična rješenja za školovanje visokih stručnih kadrova

Ovogodišnji ljetnji raspust Savezne skupštine bit će, između ostalog, iskorišten za provođenje jedne veoma korisne akcije, od koje se očekuju višestruko značajni rezultati. Prosvjetno-kulturno vijeće je odlučilo da ovih dana pokrene javnu diskusiju o otvorenim problemima u visokom školstvu, koja će biti nastavljena i u toku septembra, oktobra i novembra. Na osnovu mišljenja i prijedloga koji dotle treba da budu prikupljeni i sređeni, ovo skupštinsko tijelo će, vjerovatno krajem godine, donijeti poseban akt — rezoluciju ili preporuku — koji treba da sadrži praktična rješenja svih otvorenih problema u ovoj oblasti.

Teze za diskusije, poslije veoma opsežnih konsultacija sa zainteresiranim činiocima — univerzitetima, Savezom omladine, Saveznom privrednom

komorom, itd. — već su upućene »na teren«. Također je apelirano na štampu da omogući što šire javno iznošenje stavova, mišljenja i sugestija.

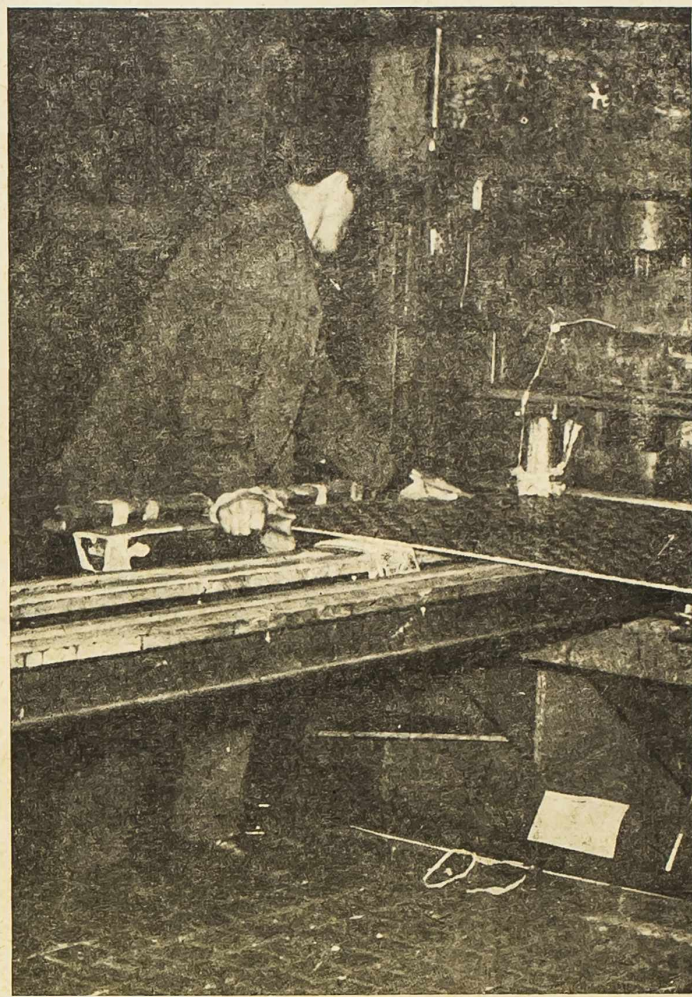
### NOVI ODNOSI IZMEĐU ŠKOLA I PRIVREDE

Broj učesnika u ovoj javnoj debati nije ničim ograničen. Očekuje se da će u njoj uzeti učesnici ne samo predstavnici univerziteta, visokih i viših škola, već i komuna i radnih organizacija. Svoje neposredno interesiranje za iznalaženje odgovarajućih rješenja, već od samog početka, su i Savez studenata, sindikati i Savez omladine. Već sama ova činjenica, kao i pripreme koje su prethodile pokretanju ove akcije, pružaju potvrdu da će ona dati očekivane rezultate.

Osnovna pitanja koja će biti predmet diskusije zadiru u mnoge oblasti našeg života. Radi se, prije svega, o uskladjivanju odnosa između visokoškolskih ustanova i društva, naročito privrede. Opći društveni razvoj je nametnuo potrebu bitne izmjene statusa fakulteta, viših i visokih škola, pa čak i korjenitu promjenu u načinu njihovog financiranja. To znači da će se ubuduće ovi odnosi zasnivati na ugovorima o uzajamnim pravima i obavezama. Drugo, ne manje bitno pitanje, odnosi se na stvaranje povoljnih mogućnosti, u prvom redu materijalnih, za školovanje što većeg broja potrebnih stručnjaka. Zato se očekuju prijedlozi o korigiranju dosadašnjih i iznalaženju novih instrumenata na području stipendiranja i kreditiranja studenata. Sve to je, naravno, uslovljeno poznavanjem jedne veoma bitne činjenice, koja je od sada uvijek bila velika nepoznanica — tačnih potreba za određenim vrstama i profilima kadrova. Mnoge analize, koje su u ovoj godini izoštrene na sjednicama skupštinskih tijela, pokazuju da su po-

jedine grane naše privrede — deficitarne u pogledu visokih stručnjaka. Posljedica takvog stanja je jasna, a konačni rezultat je obično — niska produktivnost. Ovakvo stanje je, nesumnjivo, uslovljeno brzim razvojem privrede, čije potrebe škole ponekad ne mogu da zadovolje. To je sasvim prirodno. Međutim, nije logično da privredne organizacije ne pokazuju dovoljan interes za stipendiranje, odnosno školovanje stručnih kadrova i da ne shvaćaju da ona predstavlja dugoročnu, ali veoma rentabilnu investiciju.

Očekuje se da će radne organizacije u privredi, prije svega, diskusiju shvatiti kao priliku da analiziraju ovaj aspekt tog kompleksnog problema. Ukoliko to učine — a u tome bi im u znatnoj mjeri mogli pomoći drugi činioci u općini, onda će najveći dio posla u ovoj akciji izvršiti s uspjehom. B. S.



### Problemi unapređenja prometa na malo

## Suvremena organizacija i u trgovini

U sklopu plana sedmogodišnjeg razvoja proizvodnih privrednih djelatnosti interesantno je razmotriti što se očekuje u razvoju trgovine i kakva će biti njena organizacija. Na području Hrvatske imamo oko 330 trgovinskih organizacija koje obavljaju 70% prometa na malo. To, u uvjetima kad jedno trgovinsko poduzeće ima u prosjeku oko 20 prodavaonica znači da su sredstva, a naročito ona za investicije, raspršena. Stoga je u takvim okolnostima praktično nemoguće značajnije ulaganje za povećanje trgovinskih kapaciteta. Međutim, upravo to je jedan od problema koji treba riješiti da bi se omogućio brzi razvoj trgovine i bolje zadovoljile potrebe građana.

hladnjača sa 50.000 četvornih metara. Za takvo proširenje prodajnih i skladišnih kapaciteta predviđaju se ulaganja od 145 milijardi dinara. Samo za nabavu opreme i transportnih sredstava trebalo bi uložiti oko osam i pol milijardi dinara.

Sredstva za ova ulaganja trebalo bi da osiguraju proizvodne organizacije i to u iznosu od oko 62 milijarde dinara, a ostatak od 83 milijarde trgovinske organizacije. To je realno i moguće, međutim, uz uvjet da se pridoformiraju krupnih organizacija koje mogu osigurati optimalno korištenje sredstava za investicije.

U osnovi potrebno je takva organizacija u trgovini koja je u stanju da osigura stalnu i efikasnu vezu između potrošača i proizvođača. Preko svojih prodavaonica, uključivši i pokretne, ona treba da snabdijeva stanovništvo na području svog regiona, sve do najmanjih mjesta, svim robama svakodnevnih potreba. Pored takvih organizacija općeg tipa potrebne su i prodajne organizacije proizvođača i specijalizirane trgovinske organizacije — koje bi općim i specijaliziranim robnim kućama, različitim tipovima prodavaonica sa samopsluživanjem i samozborom dopunjavale snabdjevenost tržišta naročito robama trajne vrijednosti.

Ova koncepcija iziskuje brzi i temeljitiji prelaz na viši nivo organizacije prometa na malo. To je u skladu s dostignutim stupnjem u proizvodnji i sa zahtjevima tržišta.

### DVIJE SAOBRAČAJNE NESREĆE

Nedaleko Pirovca dogodila se saobraćajna nesreća kada je kamionet zadarske »Mljekare«, kojim je upravljao Uroš Vukić, udario u zaprežna kola i tom prilikom jedna je osoba teže, a druga lakše ozlijeđena. U drugoj nesreći povrijeđen je 12-godišnji dječak Branko Sočić koji se vozio na biciklu sudario s automobilom varaždinske registracije. Biciklista je zadobio više povreda po tijelu. O uzrocima ovih dviju nesreća organi Saobraćajne milicije povelu su izvide.

## Visoka proizvodnja ne ovisi samo o strojevima

Na nizu gradilišta, u poljoprivredi, pa i drugdje nedostaje nekvalificirane radne snage. Na Jadranskoj magistrali nedostajalo je oko 6.000 radnika.

To je jedan ekstrem aktuelne situacije u zapošljavanju i kadrovima u našoj privredi.

A o drugom ekstremu podaci govore ovo:

U našoj industriji inženjeri čine tek 0,75 posto svih zaposlenih prema 2,75 posto u SAD i 1,74 posto u SSRR-u. Na 133 radnika kod nas tako dolazi svega jedan inženjer. A prije godine ekonomisti su sačinjavali svega 0,24 posto zaposlenih u industriji.

Poznat je podatak da u zagrebačkom industrijskom bazenu 40 posto generalnih direktora, 25 posto tehničara i 21 posto komercijalnih rukovodilaca imaju samo niže školsko obrazovanje. A to je trećina svih privrednih rukovodilaca jednog od naših najjačih privrednih centara.

Ima, naravno i drastičnijih podataka. Od 291 tehničkog direktora u SR Bosni i Hercegovini 62 su završila samo osnovnu školu, a od 285 rukovodilaca kadrovskih službi — svega 128. I nadalje, u Drvnom kombinatu Novi Sad ima 147 kvalificiranih i 14 visokokvalificiranih radnika koji su nepismeni.

U Željezari Zenica zaposleno je oko 4.500 nepismenih i polupismenih radnika, u rudniku Kakanj preko 1.300, u Željezari Smederevo 340 itd.

Svi ti podaci s različitih strana osvjetljavaju isti problem — problem ljudskog faktora u proizvodnji.

Kažu da je svojevremeno njemačko privredno čudo postignuto u prvom redu zahvaljujući izobrazbi odgovarajućih kadrova.

Jer uza sve investicije u sredstva za proizvodnju, i to racionalne i efikasne investicije, o čemu se uostalom u posljednje vrijeme mnogo raspravlja — ta sredstva sama po sebi ne mogu povisivati proizvodnost.

Mnogo puta je naglašeno da proizvodnost u nas zaostaje za prosjecima proizvodnosti rada u svijetu. Pa ipak, premda u posljednje vrijeme ima poboljšanja ona ne zadovoljavaju na cijelom frontu. A produktivnost rada postaje presudnim elementom privrednog rasta, standarda, života.

Znači, treba energično zahvaliti i ljudski faktor u tom pogledu.

U prvom redu mnogo se može pomoći kod zapošljavanja radne snage, i to tako da se nekvalificirana radna snaga zapošljava baš tamo gdje je se može efikasno koristiti.

Nadalje, sama poduzeća, koja su sklona da ponekad nepromišljeno ulaze u velike investicione zahvate, trebalo bi da pridonesu osposobljavanju vlastitih kadrova i da investiraju i na ovom području. I unutar tvornica mogu se pravilnim sistemom obrazovanja steći stručne kvalifikacije, koje će opet pomoći da se obnavljaju sredstva i uspješni poduzeća.

Jer ljudi koji su u obrazovnim ustanovama poduzeća osposobljeni da stručnije, dakle bolje i produktivnije rade, radić će tako u tom istom poduzeću. Investicija za njihovo obrazovanje višestruko će se vratiti.

Dakle, ne razmišljati samo o opremi nego i o onima koji će raditi na toj novoj opremi i strojevima.

I energičnije i efikasnije obrazovati proizvođače, i to na svim nivoima: od onih nepismenih, kojih, kako vidimo, ima još uvijek mnogo, do onih na najodgovornijim rukovodnim mjestima u privrednim organizacijama.

### Vatrogasno natjecanje u Zadru

## Veliki uspjeh šibenskih i zatonskih vatrogasaca

Na atletskom stadionu u Zadru održano je 12. ovog mjeseca natjecanje vatrogasaca s područja kotara. Sudjelovalo je 16 ekipa sa 160 vatrogasaca. Vatrogasni odbor zadarske općine uzorno je organizirao ovo natjecanje.

Republička komisija ocjenjivala je takmičare u izvršenju taktičkih zadataka, brzini rada i teoretskog znanja komandira jedinica.

U natjecanju teritorijalnih vatrogasnih društava prvo mjesto pripalo je društvu iz Zatonu, a drugo mjesto zauzeo je Biograd.

Kod industrijskih vatrogasnih društava prvo mjesto osvojila je ekipa Tvornice elektroda i ferolegura, druga je ekipa zadarske »Maraska«, a na trećem mjestu je »Petronafta« iz Splita.

Od gradskih dobrovoljnih vatrogasnih društava za najbolje je proglašeno društvo iz Šibenika, zatim slijede Zadar i Dubrovnik.

Sve tri pobjedničke ekipe s našeg područja stekle su pravo da se natječu za prvenstvo SR Hrvatske.

U konkurenciji ženskih ekipa prvo mjesto je osvojilo tekstilni kombinat »Boris Kirdić« iz Zadra, drugi je riblji kombinat »Adria« također iz Zadra.

Šibenski pioniri su podbacili na ovom natjecanju. Pobjedili

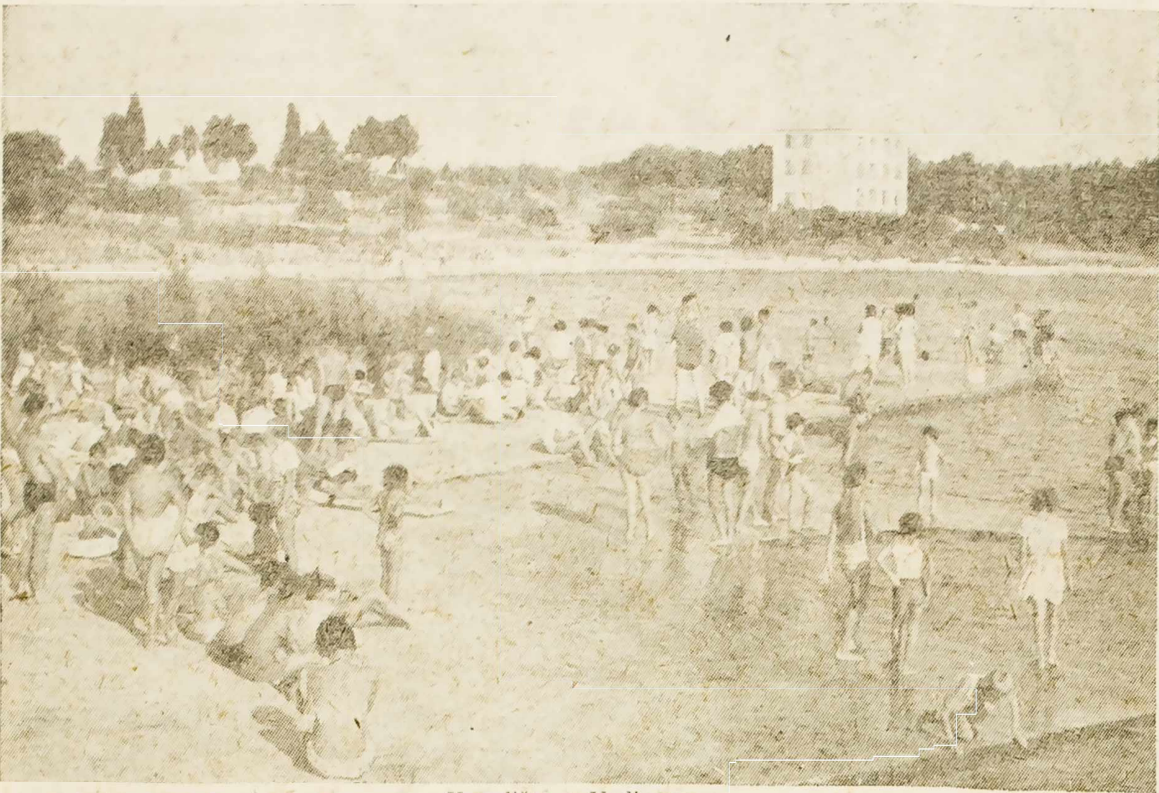
su pioniri iz Dubrovnika, mladi Sinjani su drugi, a Šibenčani treći.

### Grupa francuskih đaka položila vijenac na grob palih boraca

Jučer je na Dan nacionalnog praznika Francuske, grupa od 63 učenika Politehničke škole iz Grenobla posjetila grobove palih boraca na Raskrižju i položila vijenac. Tom prigodom održana je mala komemorativna svečanost na kojoj je predsjednik Saveza boraca NRO-a šibenske općine Iviša Baranović evocirao uspomene iz narodno-oslobodilačke borbe.

U ime francuskih učenika govorio je g. Roger Deschaux, načelnik mjesta Sassnaga. Nakon što je odao počast palim borcima, on je izrazio zadovoljstvo što je došlo do uspješne razmjene učenika između Šibenika i Grenobla i zaželio da se te korisne razmjene nastave. (C)





Kupalište u Vodicama

## Iz Vodica

# Turizam se sve više razvija

Vodice su postale privlačno turističko mjesto. U »špicu« turističke sezone u njima ljetuje od 2.000 do 3.000 domaćih i stranih gostiju od kojih su ipak u većini domaći gosti koji svoj odmor provode u Vodicama. Kako je to Vodičanima uspelo. Na to pitanje nije teško odgovoriti. Iz godine u godinu, a to je počelo prije devet godina, stvarali su se uvjeti za razvoj turizma. Počelo je sa dobrovoljnom mobilizacijom radne snage — svih sposobnih mještana od 16 do 60 godina.

Vodičani su kroz relativno kratko vrijeme asfaltirali ulice i obalu, te uredili priključak na Jadransku magistralu. U ovom mjestu djeluje pet većih i nekoliko manjih odmarališta koja su izgradili radni kolektivi iz unutrašnjosti zemlje. Uz restoran »Kozaru« i bife na plaži, ovome

treba dodati oveci objekt »Borik«, koji je izgrađen prošle godine. Broj ležaja u kućnoj radnosti rastao je iz godine u godinu. Do kraja 1960. Vodice su posjedovale 850 ležajeva, a već iduće god. taj se broj udvostručio. Danas, međutim, zahvaljujući turističkim kreditima koji su u znatnoj mjeri poboljšali komfor, u Vodicama se nalazi više od 2.200 ležaja. To je najveće zaslug Turističkog društva. Još dok je Vodice bilo sjedište komune nije se čekala pomoć sa strane, već se u organizacijama SSRN mnogo raspravljalo o mogućnostima privrednog razvoja mjesta. Mnogo izbora nije bilo, ali su bili na čistu da se više ne mogu osloniti na onih 300 vagona vina, što se godišnje proizvede u ovom mjestu. Zato su na zboru birača odlučili da poduzmu oveće akcije za razvoj nove privredne grane — turizam. I zaista uspjeh nije izostao.

Protekle sezone Vodice su dokazale da je turistička privreda unosna, ali i vrlo složena. Netom što je izgrađena Jadranska magistrala, u okviru Zanatskog kombinata proradila je servisna stanica u kojoj se iraduju odnosno popravljaju autokaroserije i vrše drugi popravci na motornim vozilima. Bilo je mnogo teškoća s prehranom, a posebno za vrijeme turističke sezone. Međutim, zahvaljujući uložnim naporima one su danas svedene na minimum. Uz dva postojeća

restorana, u Vodicama se u izgradnji nalazi autokamp i motel sa restoranom te više paviljona sa 219 ležaja. Naveći napredak vodičkog kupališta, koje se ubraja među najbolje na jadranskoj obali. Ove godine s obinom na postojeće kapacitete očekuje se rekordni posjet domaćih turista, koji će u grupama stizati sve do kraja mjeseca rujna. I u broju ostvarenih noćenja po svoj prilici ova godina bit će najuspješnija. (j)

## »Kolo« će dati koncerte u tvoricama



Pripremajući se za odlazak na turneju po Čehoslovačkoj mješoviti zbor »Kola« priredit će nekoliko koncerata za radne kolektive. Tako će prvi nastup već ovog tjedna biti organiziran u Tvornici elektroda i ferolegura, a sljedećeg tjedna »Kolo« će prirediti koncert za radnike u Tvornici lakih metala »Boris Kidrič«. S istim programom kojim će nastupiti u Čehoslovačkoj »Kolo« će se predstaviti šibenskoj publici, po svoj prilici idućeg mjeseca.

M. M.

## Problemi rekreacije i odmora

# Odmor radnika i statuti poduzeća

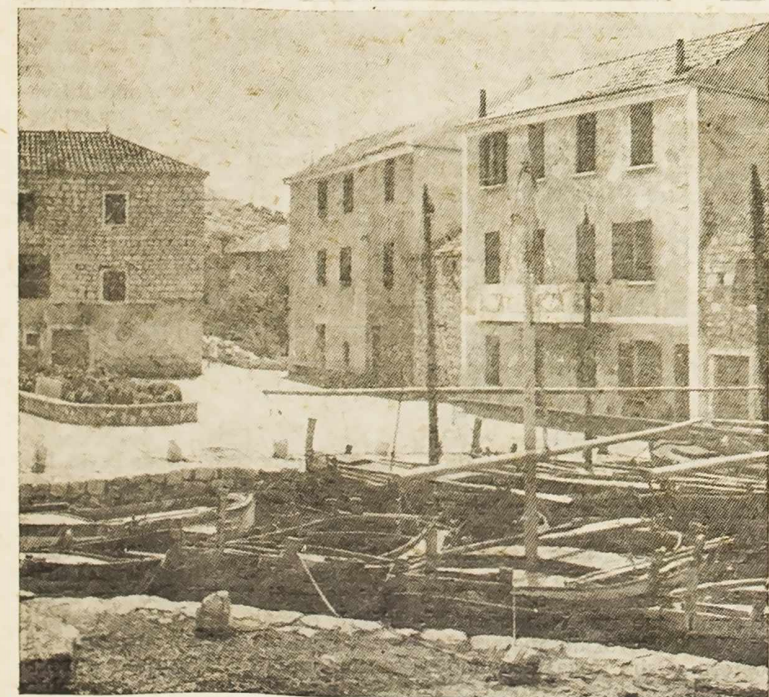
Odmor i fizička rekreacija radnika, i uopće građana, dobili su zaslužno mjesto u najvišim dokumentima zajednice i društvenih organizacija. Njima se daje odgovarajući značaj u saveznom i republičkim ustanovama, o njima se govori u statutima Saveza sindikata, Saveza komunista. Sa te strane, društvo kao cjelina nastojalo je da radnim ljudima osigura u svojim dokumentima pravo na odmor i fizičku rekreaciju i istovremeno da osigura uslove da se ova dva značajna faktora standarda provode u život.

Radne organizacije, kao osnovni nosioci sredstava, pored društveno-političkih zajednica, također svojim osnovnim dokumentima, statutima, nastoje da osiguraju sve uslove za odmor i rekreaciju radnika. Međutim, prva zapažanja pokazuju da neka poduzeća tom pitanju nisu poklonila dovoljno pažnje.

Zapaženo je da su u prednacrtima statuta odmor i fizička rekreacija regulirani uglavnom uopćenim formulacijama

## Organizirati prevoz do slapova Krke i Kornatskih otoka

Prevoz do kupališta na Jadriji i Martinskoj poboljšana je za razliku od ranijih godina, ali je zato vrlo teško doći do slapova Krke, inače najatraktivnijeg turističkog punkta u bližjoj okolini grada. Cestom se malo tko usudi poći, a broda, kojim bi mnogi htjeli ići, nema ni za lijek. Slično je stanje i što se tiče prevoza do Kornatskih otoka i vrlo je mali broj Sibencana koji se može pohvaliti da je bio tamo.



Motiv iz Murtera

koje ne određuju bliže mjesto i ne osiguravaju stabilniji razvoj ovih aktivnosti. Također se uočava da nije bliže određena obaveza radne organizacije da vodi brigu o ovim pitanjima i nije konkretnije određeno pitanje financiranja odmora i fizičke kulture. Bliže rečeno, ne predviđaju se stalni izvori financiranja ovih potreba, koji bi bili u zavisnosti od povećanja produktivnosti a u vezi sa tim i u zavisnosti od povećanja dohotka poduzeća i fonda zajedničke potrošnje.

Postoje i drugi nedostaci u prednacrtima poduzeća kada je riječ o odmoru radnika i njihovoj fizičkoj rekreaciji. Tako se ne govori o potrebi izgradnje objekata a ako se govori onda se ne predviđaju sredstva za održavanje, nema riječi o dnevnom i nedjeljnom odmoru, o saradnji s društvenim organizacijama koje su baš osnovni nosioci ove aktivnosti (sportske organizacije, ferijalni savez i sl.).

U prednacrtima statuta radnih organizacija malo se ističu mogućnosti udruživanja sredstava više organizacija i drugih objekata za odmor i fizičku kulturu. Ovo pitanje je posebno interesantno za manje kolektive koji ne raspolažu većim sredstvima i fondovima zajedničke potrošnje i nisu u mogućnosti da sami rješavaju stvaranje materijalnih uslova za ove potrebe.

Sve ovo ukazuje da ne možemo biti u potpunosti zado-

voljni s onim što je dosad učinjeno. Tim prije što je određivanje mjesta i uloge odmora i fizičke rekreacije u osnovnim dokumentima poduzeća, u njihovim statutima, od najvećeg značaja za radne ljude. S obzirom da se još radi na prednacrtima nije kasno i nedostaci se mogu otkloniti.

Jasno je da odmor i fizička kultura ne mogu na isti način da se reguliraju u svim statutima radnih organizacija, jer su i materijalni uslovi i potrebe različite. Ali, i pored toga, neka pitanja bi trebalo da se konkretnije formuliraju.

Evo nekih prijedloga kako bi odmor i fizička rekreacija dobi-

li odgovarajuće mjesto u statutima:

- odredbe o odmoru i rekreaciji unijeti kao obavezu radnih organizacija i to kako u poglavljima o pravima i dužnostima tako i u poglavlju o standardu;
- regulirati pitanje financiranja i to određivanjem gornje granice izdvajanja sredstava za ove potrebe;
- predvidjeti udruživanje sredstava, naročito za potrebe izgradnje objekata za odmor kako s općinama tako i s drugim organizacijama;
- društvene organizacije koje se bave pitanjima odmora i fizičke rekreacije uvrstiti u statute i pomagati ih u njihovoj djelatnosti.

B. P.

## Poboljšati uvjete razvoja poljoprivrede

Na plenarnoj sjednici Saveznog i Privrednog vijeća Savezne skupštine, nedavno je diskutirano o aktualnim problemima poljoprivrede i prednacrtu rezolucije o razvoju poljoprivrede koja ovih dana treba da se donese. U diskusiji dato je više prijedloga za konkretne zaključke i preporuke za dalji razvitak poljoprivredne proizvodnje i mjere koje bi trebalo poduzeti da bi poljoprivreda u povoljnijim uslovima, već u ovoj ekonomskoj godini, startovala za izvršenje plana sedmogodišnjeg plana.

U sadašnjim diskusijama polazi se od toga, da relativno zaostajanje razvitka poljoprivrede predstavlja jednu od najozbiljnijih strukturalnih disproporcija privrede koje se u daljem razvoju mogu još više zaoštriti ukoliko se ne poduzme odlučniji kurs za njeno unapređenje.

U nastojanju da se riješi položaj ove privredne grane u odnosu na druge, ekonomska politika služila se raznim metodama i mjerama: povećanje cijena poljoprivrednim proizvodima, uvođenje premija, povećanje regresa, olakšice u raspodjeli ukupnog prihoda, krediti po nižoj kamatnoj stopi itd. Međutim, čitav ovaj mehanizam mjera postao je kompliciran i pretvorio se u široku intervenciju federacije. Zbog toga se, u sadašnjim diskusijama, ističe potreba da se izvrše suštinske izmjene u sistemu cijena, premija, regresa i drugih olakšica za poljoprivredu. U skladu sa cjelokupnim razvojem produkcionih odnosa u nas, smatra se, da bi za rješavanje ekonomskog položaja poljoprivrede najpogodnije bilo povećanje cijene poljoprivrednih proizvoda. Pri tome se izražava potreba da se sadrže garantirane cijene koje bi osiguravale normalni rentabilitet. Povećanje cijena bi, također, dovelo do povećanja prihoda individualnih gazdinstava, koja bi na taj način imala više mogućnosti da

putem kooperacije unaprijeđe proizvodnju i podignu svoj standard. Načelno u ovom sistemu cijena ne bi postojala premija za poljoprivredne proizvode.

Sve ove mjere, međutim, teško da će biti dovoljno efikasne ukoliko se poljoprivredne organizacije i komune, čiji interes

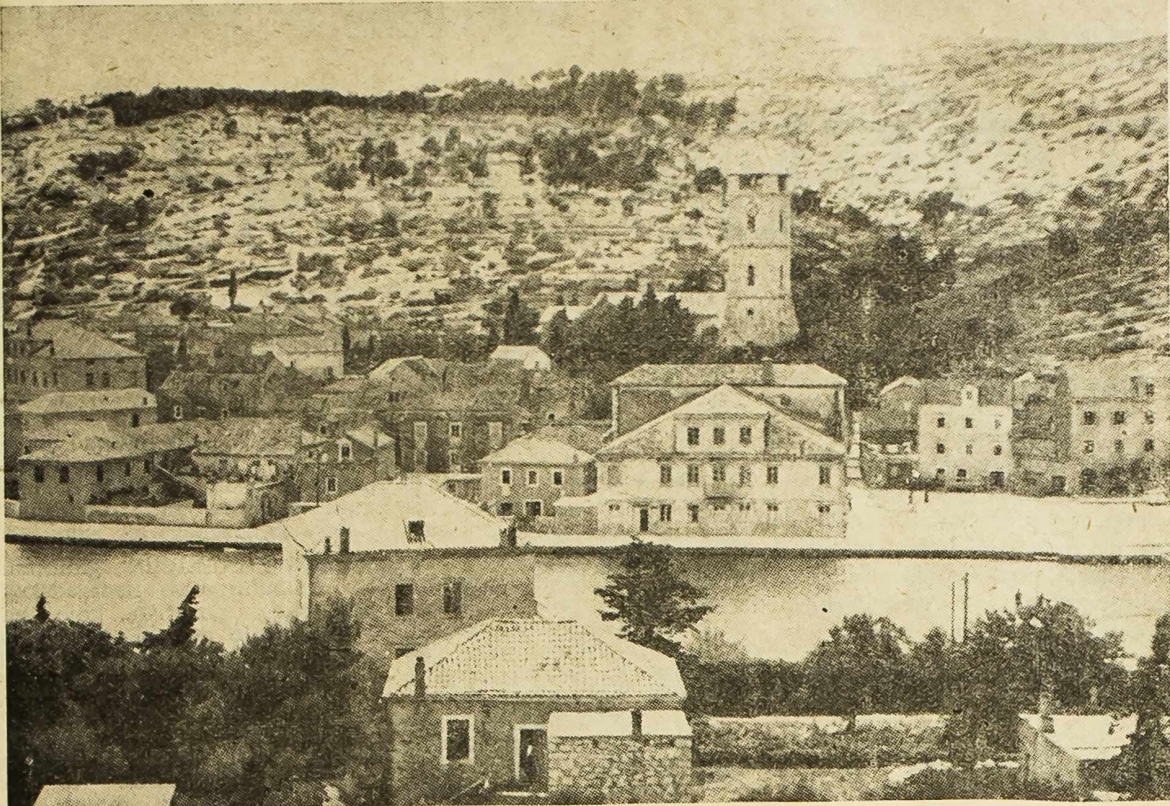
za poljoprivrednu proizvodnju u narednom periodu treba osjetno da poraste, ne pobrinu da se one dosljedno provode. Politički stavovi iz oblasti agrarne politike, ukazuje se u diskusijama, ne primjenjuju se u praksi svuda dovoljno i podjednako. Često se pojedine komune administrativno upliću i utiču na razna spajanja i pripajanja za druga i drugih poljoprivrednih organizacija, što u procesu integracije ima negativne ekonomske efekte. Zato i mjere koje se predlažu neće dati značajnije rezultate, ako poljoprivredne organizacije ne bude racionalnije poslovale i u narednom periodu ne nastoje da postojeće unutrašnje rezerve što više otkriju i iskoriste.

M. M.



Pogled na Primošten





Pogled na Tijesno

## Izmijenio se život na našim otocima

U posljednjih nekoliko godina posvećena je veća pažnja ekonomskom preobražaju otoka u šibenskom arhipelagu. Trebalo je više godina da bi se uklonila teška naslijeđa prošlosti. Bilo je dosta problema koje je trebalo riješiti da bi se stanovništvu osigurao rad i bolji život na vlastitom tlu. Uz izgradnju manjih industrijskih objekata bilo je nužno pristupiti elektrifikaciji tog područja. Velikim naporima cjelokupnog stanovništva i uz pomoć zajednice izvršena je elektrifikacija otoka, izuzev Žirja i Kaprija na kojima će u najskorije vrijeme također zasjati električne žarulje. Ekipe stručnjaka pred izvjesno vrijeme ispitale su konfiguraciju morskog dna između Zlarina i ovih dvaju otoka kako bi se utvrdile okolnosti za polaganje kabela.

Poznavajući šibenskih prilika sasvim će opravdano utvrditi da postoji još uvijek, u priličnoj mjeri, ekonomski nesrazmjernost između kopnenog i otočnog dijela šibenske općine. Međutim, prošlim godinama ta se razlika postepeno smanjuje. Prije 10 godina su elektrificirani otok Zlarin, a odmah zatim Prvić, dok su 1961. godine sva mjesta na otoku Murteru dobila električno osvjetljenje. Godinu dana ranije elektrificiran je Krapanj. Naravno, u svim tim akcijama dosta posla obavili su sami mještani. Radovi na elektrifikaciji Murtera koštali su oko 100 milijuna dinara od čega su polovicu dali mještani, bilo u obliku samodoprinosu, radova i slično.

Izvođe se radovi i na dovodu pitke vode na otoke. Na desetke

milijuna dosad je utrošeno na radove u izgradnji vodovoda nedaleko Prirova iz kojeg će voda uskoro poteći do mjesta na otoku Murteru. Istovremeno već je položen podmorski kabel dugačak 400 metara između Brodarice i Krapnja i puštanje vode na tom otoku obaviti će se 27. srpnja, na Dan ustanka naroda Hrvatske.

Turizam je učinio najveći korak naprijed. Nikli su novi objekti na Murteru, Zlarinu i Prviću na kojima svoj godišnji odmor provodi više tisuća domaćih turista. Uz turizam razvila se i industrija. U Betini postoji brodogradilište, u Prviću Lucić tvornica ribljih konzervi, murterska uljarna povećala je svoj kapacitet, a na Zlarinu se ponovo nastavilo preradom kora-

lja. Sve u svemu otoci šibenskog arhipelaga doživljavaju u zadnje vrijeme korjenite promjene. (j)

## Povećao se broj saobraćajnih nesreća

U prvih 6 mjeseci ove godine na teritoriju bivšeg kotara Šibenik dogodilo se 99 saobraćajnih nesreća od kojih 71 na šibenskoj općini. U ovim nesrećama izgubile su živote 3 osobe, dok je teže i lakše ozljede zadobilo 86 osoba. Kad se uporedi broj saobraćajnih nesreća u prvom polugodištu ove godine s istim razdobljem u 1963., tada proizlazi da se broj saobraćajnih nesreća povećao ove godine za 46. Najveća broj nesreća dogodio se na šibenskoj dionici Jadranske magistrale, a znatno manji broj na ostalim cestama. Prebrza vožnja, nepažnja vozača, nepropisno preticanje vozila i uticaj alkohola bili su glavni uzroci ovih nesreća. Karakteristično je da je čak 26 vozača nađeno u polupijanom ili pijanom stanju. Da se organi saobraćajne milicije svakodnevno ne pojavljuju na našim cestama, sigurno je da bi broj saobraćajnih nesreća bio daleko veći.

## Vijesti iz Drniša

### RODNA KUĆA BOŽIDARA ADŽIJE PREUREĐUJE SE ZA MUZEJ

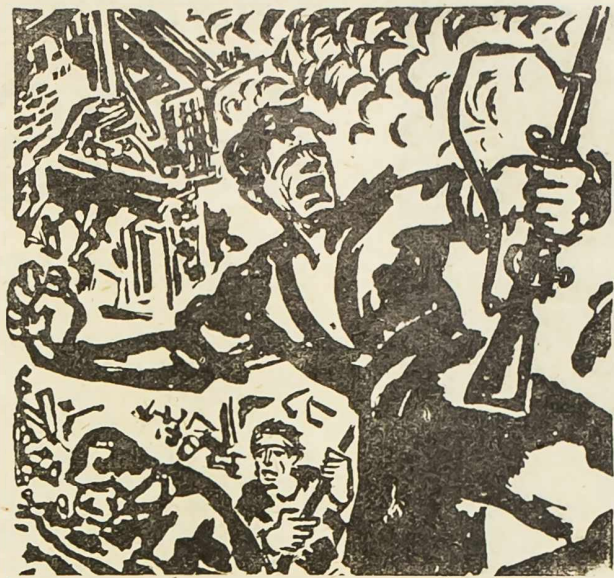
Počeli su radovi na preuređenju rodne kuće narodnog heroja Božidara Adžije. Time se ostvaruje zamisao njegovog brata Nikole da svoju kuću preuredi u Muzej »Božidara Adžije«. Time Drniš dobiva još jednu važnu kulturnu ustanovu. Pored sobe Božidara Adžije, bit će otvorena prostorija Ivana Mestrovica, a uređiti će se bogata arhiva biblioteke. (SG)

### POKUSNI POGON KVARCA U BALJIMA

Boksitni rudnici Drniš uskoro će otvoriti pokusni pogon kvarca u selu Baljcima, koje je 16 kilometara udaljeno od Drniša. Sada u prvoj etapi zaposlene je petnaest radnika i radovi će kroz nekoliko dana početi. Ukoliko se naide na dovoljne rezerve i dobar kvalitet, odmah će se pristupiti sistematskoj eksploataciji kvarca. (SG)

### NESREĆE U »TRANSREMONTU«

Nedavno jeu poduzeću »Transremont« došlo do nesreće u kojoj je izgubio život 23-godišnji konduktor autobusa A. Vukorepa. Prilikom montiranja gume manji obruč koji zadržava gumu izletio je i pogodio Vukorepu u čelo. Tom prilikom on je zadobio težu frakturu lubanje. Napori liječnika drniške i šibenske bolnice bili su uzaludni, jer je nesrećeni izdahnuo dvadesetak minuta po dolasku u šibensku bolnicu. (SG)



Vitomir Gradiška

# NOB 1944.

27

— Zadarski partizanski odred prebacio se preko Velebita za Liku, pa je do 12. srpnja operirao na području Gospića. Ovaj naš odred, sastavljen pretežno od Hrvata istakao se u borbi protiv ustaša u odbrani srpskog sela Divoseca. Narod Divoseca vrlo dobro je primio svoje branioce od ustačkih koljača.

— U sjedištu Okr. komiteta KPH Šibenik u Grabovcima održan je sastanak na kome je zaključeno da se okružne ustanove i tijela NOP-a prebace za Bukovicu. Prva je krenula iz primorja za Bukovicu Tehnika Okr. NOP-a.

— Na teren šibenskog okruga stigao je drug Gušte Sprljan iz Vodica, koji je od Obl. komiteta za Dalmaciju dodijeljen na politički rad. On je na robiji proveo punih 10 godina (1933—1943. g.) pa je početkom 1944. godine bio zamijenjen za jednog ustaškog časnika, a neko se vrijeme poslije toga zadržao na političkom radu u Baniji kao član Okr. komiteta za Kordun i Baniju.

26. lipnja:

— Komanda Zadarskog područja izvještava Komandu pozadine VIII korpusa.

... da je uspostavljena relejna stanica u selu Morpolaci, kao i pomoćna stanica u Sovlji. Također da je uspostavljena telefonska linija Morpolaca — Stankovci — Banjevci, te Ranjevci — Radašinovci — Pristeg — Kolarna. Nad Stankovcima da je izvidna stanica...

Funkcionira i sporedni kanal Modrave - Vransko jezero — Crnogorka — Morpolaca.

— Iz primorja su se vratila oba bataljona Bukovičke grupe, pa se 1. bataljon smjestio u Kolaču, 2. u Bjelini, dok se 3. nalazio u Modrinu Selu, a 4. u Nuniću.

— Ustaše iz Oklaja krenuli su cestom za Čitluk, a Prominski odred je na toj cesti postavio nagazne mine radi zatvaranja pravca iz

Promine za Bukovicu. Ustaše su primijetili ukopane mine, pa su ih povadili.

— P. C. 21 prebacio je vojsku i prolaznike iz Lavse za Žirje, P. C. 24 osiguravao je kanal Kaprije — Kamena kod Prčevca, dok je M-J »Topčićer« krenuo iz Lavse za Vis sa 120 osoba zbjega i ranjenika.

27. lipnja:

Bataljoni Bukovičke grupe spremaju se za proslavu Vidovdana. Tad je određeno njihovo prerastanje u brigadu.

— Iz sela Prvić-Luke četnici iz Zablaca su odveli 10 muškaraca i 10 žena zbog pogibije četnika Sandrka, pripadnika njihove koljačke bande, koji je nedavno uhvaćen od partizana na otoku Lupcu. Nakon pet dana mučenja i zlostavljanja u Zablacima pustili su sve osim tri žene nad kojima su činili nasilje, a petom ih predali Nijemcima, koji su ih deportirali u Njemačku.

— Naoružani P. C. 21 u toku noći je prebacio iz Žirja za Lavsu 50 osoba zbjega i 15 ranjenika. Zatim se iste noći povratio na Žirje gdje je uzeo 50 osoba zbjega i izravno krenuo za Vis.

28. lipnja:

U Bivočini Selu formirana je od grupe bukovičkih bataljona 14. dalmatinska brigada. Za komandanta je postavljen Simo Dubajić, a za komesara Ferdo Toplak. Prisutni su bili komandant XIX divizije Tomica Popović i komesar Pepa Babić, kao i velika masa naroda iz cijele Bukovice.

To je bila veličanstvena manifestacija političke svijesti i borbenog jedinstva naroda Bukovice.

Organizirana je služba u Petrovoj crkvi, koju je održao iguman Pavle Kozlica. Na velikom zboru govorili su predstavnici Divizije i Brigade te Okružnog i Kotarskog NOO-a. Ša proslave su poslani mnogi telegrami, među ostalima i telegram ZAVNOH-u slijedećeg sadržaja:

»Narod i borci Bukovice, okupljeni na velikom zboru, na Vidovdan formiraju svoju Bukovičku brigadu i pozdravljaju prvi Sabor naroda Hrvatske. Mi obećavamo da ćemo uložiti sve snage za ispunjenje odluka III zasjedanja ZAVNOH-a, da ćemo se još češće boriti protiv okupatora i domaćih izdajnika — ustaša i četnika. Obećavamo da ćemo još više raditi na učvršćenju bratstva i jedinstva naroda sjeverne Dalmacije i na učvršćenju jedinstva fronta i pozadine. Time ćemo najbolje doprinijeti izgradnji federativne države Hrvatske i našoj demokratskoj federativnoj Jugoslaviji.

Zivio ZAVNOH i AVNOJ  
Zvijelo bratstvo Srba i Hrvata!  
Zivio Nacionalni Komitet na čelu sa drugom Titom

Narod i borci Bukovice.

Toza dana nisu radile bataljonske kuhinje. Sam narod je priredio svečani i bogat ručak svojim borcima.

Narodno veselje trajalo je cijeli dan. Poslije svečanosti bataljon i su se razmjestili na području Bivočina i Modrina Sela, te Kolašca. Navečer je 4. bataljon posjeo Zečevsku kulinu.

— 2. bataljon V brigade protjerao je ustaše iz Lisičca.

— VI brigade proslavila je Vidovdan i Ze-

garu.

— Jače njemačke snage izvršile su napad na teritorij općine Primošten — Rogoznica i Trogirske zagore. Oni su u rano jutro krenuli u tri kolone: jedna iz Trogira preko Gustirne, druga iz Marine preko Hrastovca, a treća iz Primoštena preko Siroka. Kod Mitla-Vinovca im se susprostavo 1. bataljon šibensko-trogirskog odreda, a s njime i četa pri Komandi mjesta Šibenik, koja je držala Plošnjak. Nijemci su imali 9 mrtvih i 25 ranjenih. Na našoj strani bio je ranjen 1 borac.

Narod ugroženog područja pobjegao je pred Nijemcima, koji su u Sirokama ubili Markoč Jeru pok. Felicija.

— Oko 500 kosovskih četnika pod komandom kapetana Sime Radića sa zastavama je promaširalo kroz prominska sela Oklaj, Čitluk, Matase, Ljubotić i Razvođe. U selu Razvođu oni su održali zbor.

— P. C. 24 bio je na osiguranju plovnog kanala kod Kaprija, gdje je od gajeta primio oko stotinjak osoba za zbjeg, koje je odveo u Lavsu.

Prevozni brodovi »Strmelj« i »Hvala bogu« dovezli iz Visa materijal na Kornate; »Biokovo«, »Sloboda« i »Anđelko« krenuli iz Kornata prema Visu sa 190 civila, dok su »Gundulić« i »Hvala bogu« prevezli iz Kornata materijal na Žirje.

29. lipnja:

Na Prevesju četnici su napali iz zasjede jednu karavanu od 15 tovarnih grla koja je iz Komande Kninskog područja prenosila materijal za Liku. Tada su četnici zarobili 4 gonča i tovarna grla s materijalom.

— P. C. 24 osiguravao brodove sa ljudstvom iz Žirja do Lavse. »Lahor« stigao u Kornate s materijalom iz Visa, dok su navečer brodovi »Sv. Ante«, »Gundulić« i »Srce Isusovo« krenuli sa 50 lica zbjega za Vis.

30. lipnja:

P. C. 24 osiguravao je plovni kanal kod Kaprije. Prevozni brodovi »Pravedan« i »Darinka« uploveli u Lavsu s materijalom iz Visa.

1. srpnja:

— Pošto je primorski sektor na području sjeverne Dalmacije i kanali, koji preko njega vode na otoke, postao od bitne važnosti za opstanak i daljni uspješnost tok NOB-e, to je Stab XIX divizije naredio svojoj V i VI brigadi da krenu u primorje sa zadatkom osiguranja kanala, vršenja mobilizacije i oružanih akcija na neprijatelja. Za osiguranje Bukovice ostala je 14. brigada, Kninski partizanski odred i 1. bataljon IX brigade u Plavnu.

Obje brigade su u toku dana vršile pripreme za pokret. Tako je V brigada, koja je u toku dana izvršila koncentraciju svojih jedinica u Dobropoljcu, navečer krenula preko Oštovice i Morpolace, pa je u toku noći stigla, za Stabom divizije, na sektor Banjevaca i Stankovaca.

VI brigada, koja je naredbom GES-a od 1. srpnja 44. proglašena udarnom radi uspješnih akcija u proteklom periodu naročito u Ravnim kotarima, izvršila je koncentraciju svojih jedinica u Medvidi.

— Četnici iz Zagrovića upali su u partizansko Očestovo, gdje su popalili zetvu.

— P. C. 22 prebacio je na Vis iz Kornata 80 civila.

— P. C. 22 je osiguravao plovni kanal kod Kaprije, a P. C. 27 pratio je konvoj do Visa.

— Dva diverzanta iz Komande područja su se provukla kroz žicu u grad Šibenik, gdje su likvidirala fotografa Maričića, koji je bio opasan špijun njemačkog GESTAPO-a. Prilikom atentata na špijuna Maričića poginuo je i jedan njemački vojnik, koji se u to vrijeme nalazio u njegovom stanu.

2. srpnja:

V brigada, koja je u toku noći stigla na sektor Banjevaca — Stankovaca, izvršila je slijedeći raspored svojih bataljona: 1. bataljon u Cistoju Maloj, 2. bataljon u Cistoju Velikoj, 3. bataljon u Crljeniku, a 4. u Budaku. Stab brigade nalazio se u Klarićima.

VI brigada je oko 18 sati krenula iz Medvide preko Bruške — Kožovca — Kolarne — Pristega za Radašinovce.

14. brigada je u toku dana otjerala ustaše koji su pokušali da iz Lišana prođu u pravcu Dobropoljca. Njezin 1. bataljon je za to vrijeme vršio akciju na »špijare« oko podvelebitkog Golubića.

— Skradinski četnici su upali u Bilice. Oni su tom prilikom zaklali Mikulandra Niku pok. Sime i Mikulandra Luku pok. Jose, koje su zatekli u polju na radu.

— U izvještaju Kotarskog komiteta KPH Šibenik za lipanj kaže se, između ostalog, da je uspostavljena veza s Perkovićem i Sitnom gdje su osnovani narodnooslobodilački odbori, zatim da je selo Bilice ostalo i pored teškog stradanja. U izvještaju se također navodi da je naročito teško stanje u Boraji gdje se nalazi četnički garnizon i da je slična situacija oko Zablaca i Krapnja.

(Nastavit će se)

## Savjeti pedagoga

# Treba li djecu kažnjavati?

Već kod sasvim malog djeteta roditelji treba da nastoje da se stvore dobre navike jer su one osnova dobrog odgoja. Stoga oni treba da pažljivo prate sve djetetove akcije i ne smiju mu dozvoliti da radi nešto što ne smije. Tajna kako se stvaraju dobre navike sastoji se baš u tome da roditelji ne dopuštaju djetetu da radi nešto što ne smije i da uvijek smjesta isprave loš čin djeteta.

Kod toga je najopasnije ono: neka mu bude za prvi put, ili ostavi mu za prvi puta. Dijete će, naime, upamtiti da mu je određena akcija jednom bila dopuštena i mnogo će se teže pomiriti s naknadnom zabranom.

Kad sasvim maleno dijete posegne za nečim što ne smije držati majka ga mora predusresti i dati mu nešto drugo čime se može pozabaviti ili čak neku stvar, (kutuju, odbačenu ambazu i sl.) što smije i razstrgati. Usto mu treba reći: »Ovo ne smiješ dirati ali se zato možeš igrati ovime«.

Kasnije, ipak, kad dijete postane nešto veće ponekad će biti potrebno da primijenimo neku kaznu.

Neki pedagozi kažu da je najbolji način kažnjavanja da se ljetetu na kratko vrijeme oduzme nešto što voli ili želi da ima.

Daljnji dobar način kažnjavanja jest da se dijete na 10 do 5 minuta stavi u osvijetljenu

prostoriju (ne u mračnu da mu se u mraku što dogodi). Dijete mora biti tamo samo i bez igračaka. Djeca obično ne vole da su bez igračaka.

Ali dijete mora znati zašto je kažnjeno. Inače kažnjavanje nema smisla. Ne valja kažnjavati prečesto i za svaku sitnicu.

Kazne mogu biti trovsrne. To su tjelesne kazne, moralne koje kratko traju i moralne kazne koje dugo traju.

Tjelesna kazna je udaranje djeteta. Mnogi stručnjaci tvrde da udaranje ne spada u dobre metode odgoja. Pa ipak, neki poznati pedagozi, npr. Makarenko, u iznimnim su slučajevima pribjegavali tjelesnoj kazni i nisu joj porekli određenu vrijednost. Naravno, kod toga treba biti vrlo pažljiv i oprezan, te primjenjivati tjelesnu kaznu što rjeđe.

Moralna kazna koja kratko traje dobar je način kažnjavanja. Navedeni primjer da se dijete ostavi samo i bez igračaka vrlo je efikasan.

Moralna kazna koja dugo traje nije dobra za sasvim malo dijete i preoštra je. Primjer za tu kaznu jest da se djetetu na dugo vrijeme oduzme nešto što voli ili što često traži.

Međutim, dijete se može dobro odgajati i tako da ga se mjesto da ga se previše često i mjesto grubo grdi za loše.



## Četvrti festival djeteta

## GOSTIO FESTIVALU

Drugi dio Festivala djeteta bliži se kraju. Na stručnim savjetovanjima i diskusijama koje su održavane svakog jutra u proteklih 15 dana došlo je do izražaja niz mišljenja i stavova koji u neku ruku predstavljaju heterogenost na polju jugoslavenskog lutkarstva i uopće nekih koncepcija ove umjetnosti. No, moglo se nazrijeti da prevladavaju neka stajališta koja idu za tim da objedine djelatnost lutkarskih kuća, kako u umjetničkom, dramaturškom, isto tako i u tehničkom i organizacionom pogledu. A što se tiče samog IV festivala jasno je izražen stav da on u budućnosti svakako treba da postane tribina jugoslavenskog lutkarstva. U vezi ovih i nekih drugih pitanja razgovarali smo sa pojedinim učesnicima koji su nam iznijeli svoja mišljenja.

JOZE PENGALOV, redatelj Ljubljanskog kazališta lutaka:

— Bio sam na dosta festivala u inostranstvu i mnogo sam o tome vidio, haže režiser Pengalov. Sada je bilo krajnje vrijeme da se i u Jugoslaviji organizira, u okviru manifestacija za djecu, jedan lutkarski festival. U mnogim stranim zemljama ovi su festivali već postali tradicionalni i održavaju se redovito svake druge-treće godine. Kod nas se u tom pogledu nešto zakasnilo. Treba pozdraviti ideju da će se ovaj Festival održavati svake godine kao i to da će u njega biti uključen i kongres jugoslavenske sekcije UNIM-e (Međunarodne organizacije lutaka marioneta). Ova sekcija od sada još nije praktički prodala iako je osnovana u našoj zemlji još u septembru 1963. godine (tok UNIM postoji od 1964.) Kod nas postoji veliki broj lutkarskih pozornica. No malo se uradilo za odgoj kadrova na tom području. U nekim istočnim zemljama lutkarstvo je jako procvatilo i afirmiralo se. Tamo su vlasti i drugi odgovorni faktori tačno upozna-

li i pedagošku i umjetničku vrijednost ovog kazališnog rada. Trebalo bi i kod nas u tom pogledu mnogo više učiniti. Lutkarstvo kod nas nema veliku tradiciju i zato bi tu granu kazališnog izraza apsolutno neophodno djeci, a koja ima istovremeno sve mogućnosti da da de umjetnički užitek najmlađoj publici, trebalo razviti, proširiti njezin rad i odgojiti kadar. U ovu svrhu valja zainteresirati i akademije za kazališnu umjetnost.

Što se tiče šibenskog Festivala razumije se da nije sve tako idealno uređeno kao što je slučaj s nekim inozemnim festivalima, ali to su prvi koraci i ja sam siguran da svaka škola nešto donosi i da će se Festival u saradnji s Gradskom skupštinom i jugoslavenskom sekcijom UNIM-e te uz pomoć republika razviti u reprezentativnu lutkarsku manifestaciju koju baš Jugoslavija i te tako treba ako želimo da u tom postignemo kvalitete nekih drugih zemalja.

Kakve su po vašem mišljenju prostorije u kojima se održavaju predstave?

— Sve prostorije u kojima se održavaju lutkarske predstave su nepodesne. Lutka je nikla iz dječje intimne igre i u toj intimnosti ona bi trebala ostati. Nužno je ove predstave i prostorno tako postaviti da dođe do izražaja čar lutke i kontakt s djetetom, jer se dijete u velikom prostoru izgubi i taj kontakt ne može ostvariti. Kad sam kod toga trebao bih još dodati da je nužno prije svake predstave odrediti koje su predstave za kakovu djecu. Naime, veoma je važno da se poštuje karakter predstave u odnosu na uzrast djeteta. Treba znati da se neke predstave namijenjene djeci baš određenog uzrasta. O tome treba voditi računa.

KOSOVKA KUŽAT, glumac i režiser Zagrebačkog kazališta lutaka rekla nam je o Festivalu ovo:

— U današnjoj formi kakav je Festival možda i samo ime nije sretno uklopljeno u smisao i njegov karakter. Jer se sve odvija unutar kruga određenog broja ljudi koji na svim stručan način raspravljaju o estetskim, dramaturškim, muzičkim i drugim stručnim pitanjima. Djeca su u neku ruku samo promatrači naših demonstracija i rekla bih, mjerilo pojedinih prilazanja u scenjskim rješenjima, pojedine igre kojom su se u diskusiji koristili stručnjaci. Što se tiče fizionimije Festivala možda ne bi bilo loše da se ova mlada institucija pretvori u konfrontaciju mišljenja o lutkarstvu kod nas i da se tako razvija jedan jugoslavenski lutkarski stav. Mi smo u situaciji da iako imamo dosta teataru djelujemo na odvojenom planu bez povezanosti i heterogeno. Zato je potrebno da na našem jugoslavenskom planu i u našim uvjetima koje nam teatar, literatura i muzika daju izgradimo jugoslavensku lutkarsku scenu s našim pečatom koja bi bila sublimat svih tih komponenata, jer je lutka na kraju sinteza raznih elemenata umjetnosti. Baš na tom našem nacionalnom moramo graditi i naše lutke.

Nedostatak znanja kod pojedina i ansambala treba popuniti onim što već postoji, što živi na našem tlu. Zato mislim da ovaj Festival ima duboko značenje za taj vid scenskog izraza. Bilo bi mi veoma drago da se na ovakvim festivalima, koji imaju visok nivo, rješavaju i pitanja naše lutkarske organizacije. To bi pomoglo i Festivalu da i one krajne dileme koje se pojavljuju uzdigne do profesionalnog karaktera u okviru kojih bi se kristalizirali stavovi, zauzimala jedinstvena gledišta i gdje bi se rješavalo i o organi-

zacionim pitanjima. Važni su, dakako, i seminari koji bi trebali odgojiti nove snage. Htjela bih još dodati da bi bilo potrebno zainteresirati sve forumce koji se brinu o estetskom odgoju djece, republičke i savezne da se Festival potpomogne sredstvima i da mu se pruže uvjeti koji bi mu omogućili da postane prava tribina jugoslavenskog lutkarstva.

POLDE DEZMAN, direktor Ljubljanskog kazališta lutaka: — Od početka Festivala nije imao jugoslovenski karakter, ali mogu kazati da je za posljednje dvije godine ipak pomalo dobio taj značaj. Međutim, smatram da bi se taj karakter mogao još dosta proširiti kako bi uistinu mogli kazati da je to pravi jugoslavenski festival djeteta. Za tim moramo neprestano težiti. Inače Festival je i te kako potreban jer se na njemu najbolje može promatrati rad svih grana umjetničke djelatnosti namijenjene djeci. Također smatram da je veoma značajna izmjena iskustava u radu lutkarskih kazališta i pojedinih umjetnika radi iznalaženja zajedničkih formi rada. Što se tiče lutkarskog rada ubuduće treba festivale razdijeliti u grupe prema pojedinim djelatnostima i karakteru lutkarskih kazališta. Trebalo bi uvesti i predavanja iz područja lutkarskog filma i lutke na televiziji.

i moramo se boriti iskustvima nacija koje su u toj umjetnosti još ispred nas.

Sad u ovo vrijeme bilo bi još rano da Festival poprimi međunarodni karakter. Treba prije svega da postane široko jugoslavenski i tek kao takav i kad postigne kvalitet doći će do njegove međunarodne afirmacije.

Končno, razgovarali smo i s RADOM PENELIĆEM, glumcem i dramaturgom Beogradskog kazališta pozorišta, koje na Festivalu nije poslalo svoj ansambl.

— Nismo došli — kaže drug Penelić — zbog nedostataka materijalnih sredstava jer od Sekretarijata za kulturu SR Srbije nismo dobili sredstva. No bilo je i organizacionih pitanja još neriješenih sa samom direktorijom Festivala. Beogradsko pozorište lutaka smatra se jednim od najeminentnijih lutkarskih kuća u zemlji i ono je svakako trebalo učestvovati na ovom Festivalu. Ovakvo je i ono doživjelo izvjestan hendikep, jer nije bilo u mogućnosti da izmijeni iskustva.

I na kraju nekoliko podataka sa Festivala u brojkama:

Na Festivalu je učestvovalo 8 dječjih kazališta, 5 kazališta lutaka, te Lutkarska akademija iz Praga. U svemu je bilo oko 450 učesnika iz svih republika. Ukupno je izvedeno 23 predsta-

## KULTURA

Za sada u lutkarstvu kod nas još ima dosti neujednačenosti. To dolazi pogotovo otale što su sva kazališta uglavnom mlada. Iskustva koja su naši stručnjaci dobili nisu samonikla i dobijena su dobrim dijelom izvana. Zato treba dugo raditi na tome da se ta iskustva obogate našim radom i na našem terenu. I s tim u vezi treba što prije otvoriti lutkarsku školu visokog ranga u kojoj će što prije predavati naši ljudi. U sadašnje vrijeme to je još uvijek

ve od toga 10 predstava pionirskih kazališta i 13 lutkarskih predstava, u sveukupnom trajanju od preko 40 sati. Na seminarima je pročitano 13 referata u 20 radnih dana. Svako predstavi prosječno je prisustvovalo oko 450 posjetilaca, a svim predstavama oko 10.350. Sve poslove oko Festivala, pogotovo one tehničke karaktera, obavljala je festivalska služba sa svega 12 lica u drugom i 17 u prvom dijelu.

Joško Čelar

## Arhivska grada-spomenik kulture

Veoma značajni arhivski dokumenti često se mogu naći na tavanima, u podrumima ili drugim sporednim prostorijama javnih zgrada, loše ili nikako zaštićeni. To tvrde arhivski radnici koji obilaze teren, ali ostaju nemoćni da poduzmu efikasne mjere koje bi omogućile prikupljanje i osiguranje svih važnijih arhivskih dokumenata. Ova činjenica i niz drugih otvorenih pitanja na tom području naveli su najviši predstavnički organ — Saveznu skupštinu — da razmotri ovaj problem.

## ARHIVSKA GRADA MORA BITI PRISTUPACNIJA

U kompleksu pitanja koja su pokrenuta, posebna pažnja posvećena je odnosu pojedinih ustanova, organizacija i pojedinaca prema dokumentima koji mogu imati historijsku, naučnu ili neku drugu vrijednost. Usvojeno je mišljenje da je neophodno arhivskoj građi dati status spomenika kulture i na taj način je zaštititi od nemarnog i neodgovornog odnosa pojedinih faktora. Samim tim je arhivska služba dobila status djelatnosti »od posebnog društvenog interesa«, što ukazuje na neophodnost da se njenom razvijanju pruži veća pomoć nego do sada.

Financiranje arhiva, koji su rasuti po cijeloj zemlji, je jedno od posebno značajnih pitanja. Usvojeno je mišljenje — i ono je ušlo u prijedlog zakonskog teksta — da se arhivi moraju prilagoditi promjenama u društveno - ekonomskim odnosima i da se rješenje pitanja njihovog financiranja mora tražiti u skladu s ovim odnosima. To praktično znači da će arhivi naplaćivati svoje usluge od korisnika. U vezi s tim, poslanici su ukazali i na činjenicu da se arhivska grada kod nas veoma malo koristi. Uzrok tome je, u najvećem broju slučajeva, činjenica da ne postoji tradicija korišćenja arhivskih materi-

jala, odnosno da se često traga za onim što je već otkriveno. Privredne organizacije bi, na primjer, često u arhivima mogle naći neka tehnička rješenja za odgovarajuće probleme, a razne ustanove, organizacije i instituti mogli bi, nesumnjivo, širim korišćenjem arhivskih materijala imati znatno veće koristi nego što se to često pretpostavlja.

Očekuje se da će i općinske skupštine, odnosno odgovarajući organi u komunama, ubuduće veću pažnju posvetiti arhivskoj službi. Na to ih, u određenoj mjeri, obavezuje i zakonski tekst, koji treba uskoro da bude usvojen.

Zakonodavna djelatnost treba da posluži samo kao »pravni okvir« i »poluga« za pokretanje određenih činilaca koji su pozvani da se pozabave ovim pitanjima. Ona, ujedeno, treba da do prinese sagledavanju uloge arhiva u našem društvu, odnosno da »otvori oči« svima onima koji do sada, iz neznanja ili nekih drugih razloga, nisu koristili arhivski materijal. Od posebnog je značaja činjenica da se ubuduće više neće moći tolerirati nemaran odnos prema arhivskim dokumentima, čiju vrijednost često nisu u stanju da procijene oni koji smatraju da su nadležni da to čine. Ovaj zadatak je, u prvom redu, povjeren arhivskim stručnjacima.

B. S.



## Iz Narodnog kazališta

## NAPORI MALOG ANSAMBLA

Djelatnost šibenskog Narodnog kazališta danas se ispoljava u radu jednog manjeg ansambla od osam glumaca i organizacijom gostovanja drugih umjetničkih grupa. Taj rad, opet zbog izvjesnih razloga, kod široke publike nije previše zapažen, premda se ne može kazati da ta aktivnost nije značajna. Teškoće s kojima se susreće kazalište kao institucija, kao i one koje rezultiraju iz samog rada nisu male i njihovo otklanjanje traži znatan napor i kazališne kuće i svakog njenog člana.

Ovaj minijaturni ansambl od osam članova dao je u toku sezone četiri premijere i to: »Ah te utvare« od Edmunda de Filippa, »Korake« od Matkovića, »Mandragolu« od Machiavellia i »Tmine« od Kole Čašule. Izvedene su 32 predstave od čega 12 na terenu šibenske općine, uglavnom s predstavama »Koraci« i »Mandragola«, koje su pogodne za teren. To je bio rezultat rada u protekloj sezoni. Kazalište je, osim toga, organiziralo 22 predstave drugih ansambala (uglavnom splitske drame). Gostovali su također Studentsko eksperimentalno kazalište, Zagrebačko dramsko kazalište, »Kraljom Edipom«, Hrvatsko narodno kazalište s ciklusom »Glembajevci«.

Muzički programi organizirani preko Koncertne poslovne u Zagrebu. Gostovali su eminentni ansambli i solisti kao što su pijanisti Fredi Došek i Jurica Muraj, iz Zagrebačkog kvarteta.

Ova gostovanja nisu bila naročito posjećena. Sveukupne 32 predstave gledalo je 8.421 osoba. Prosječno na svaku predstavu dolazilo je 263 gledaoca. Ako se uzme u obzir da je jedna trećina predstava prikazana na terenu gdje je kapacitet pojedinih gledališta oko 150 sjedišta, onda prosjek od 263 gledaoca u gradu ipak donekle zadovoljava.

Što se tiče organizacije gostovanja i posjećenosti tih predstava, podaci pokazuju slijedeće stanje: Na 22 predstave gostujućih ansambala bilo je 5.192 posjetioaca, ili prosječno 236 na svakoj predstavi. To su predstave koje su dane isključivo u Šibeniku. Tu vidimo pad prosjeka, pogotovo ako se uzme u obzir da je veći broj predstava izveden pred čakom publikom gdje je bilo i po 400 posjetilaca, što je u stvari dizalo i onako niskak prosjek. Izrazito slab prosjekt bio je na predstavi »Završna trka« za koje je prodano 150

karata, dok je za izvedbu ciklusa »Glembajevih« prodano jedva 140 karata.

Predviđeno je da se u turističkim mjestima našeg područja povremeno daju predstava u srpnju i kolovozu. U obzir su došli Murter, Betina, Tjjesno, Pirovac, Vodice, Zlarin, Krapanj, Primošten, Rogoznica i Skradinu. U ovom poduhvatu svestranino su se angažirala i turistička društva u tim mjestima. Naime, ona će osigurati prostor a gledaliste, izgraditi improvizirane pozornice i drugo. No i sama turistička društva imaju teškoća zbog nedostaka materijalnih

sredstava. Kad je riječ o tim improviziranim ljetnim pozornicama onda treba naglasiti da su one i te kako potrebne našim turističkim mjestima, koja bi morala nastojati da se barem u turističkoj sezoni organizira kulturno - zabavni život.

Do sada je Šibensko kazalište dalo predstave u Krapnju, Skradinu i Vodicama, dok će u toku srpnja posjetiti Murter, Tjjesno, Primošten i Rogoznicu.

Kada završi ova turneja, Narodno kazalište počeo će odmah drugu u istim mjestima i sa istim predstavama, koje će, međutim, gledati drugi gosti koji se smjenjuju. Tako bi kroz ovu sezonu kazalište dalo oko 20 predstava na terenu. Sva su turistička društva u ovoj organizaciji pokazala veliku volju i zanimanje. Vrlo lijep prijem bio je u Krapnju i Skradinu, dok Primošten nudi kompletnu organizaciju gostovanja uz izgradnju pozornice. J. Č.

## Neshvaćanje?

Kulturno-zabavni život u našim turističkim mjestima predstavlja najslabiju tačku u organizaciji boravka turista. Da se u tome ne čini ni ono što se moglo prema konkretnim materijalnim mogućnostima pokazuje i ovaj primjer koji ćemo iznijeti.

Narodno kazalište Šibenik upravo intenzivno provodi svoj plan gostovanja u našim turističkim mjestima. Turistička društva angažirala su se da u tome pomognu koliko mogu. Izgleda, međutim, da je kazalište naišlo na teškoće u Vodicama. Kad je u tom mjestu trebalo tamo podići improviziranu i jednostavnu ljetnu pozornicu uz minimalna sredstva, Turističko društvo nije na to pristalo. Ono je zahtijevalo da se za prikazivanje predstava isključivo koristi Dom kulture, dakle prostorije u kojima je za vrijeme ljetnih večeri naprosto nemoguće izdržati. No ne radi se samo o tome. I broj posjetilaca koje ova dvorana može pri-

miti sasvim je ograničen. Kao da Vodicanima ne bi dobro došla pozornica na otvorenom i za razne druge svrhe tokom sezone, što bi gosti samo pozdravili. Ostim toga, iako kazalište čini znatne napore, iako su njegova sredstva tačno ograničena budžetom (za planirana gostovanja ne postoje nikakva dodatna sredstva), Vodice naplaćuju 10.300 dinara za korištenje dvorane. Osim toga, kazalište se postavlja uvjet da daje predstave jedino tada kad ne radi kino, dakle, u pojedine radne dane, kad je to sasvim neprikladno.

Prodaja karata također je ovdje išla veoma slabo. Za predstavu koje je održana 7. ovog mjeseca bilo je prodano svega oko 190 karata, premda se računa da danas u Vodicama boravi preko 4000 gostiju! Očito, nije bilo interesa kod onih koji su vršili rasprodaju, iako je kazalište postavilo ulaznicama sasvim nisku cijenu. (J. Č.)



Zabilježeno na Martinskoj

# Najpopularnije kupalište

Martinska je danas, bez sumnje, naše najpopularnije kupalište. Stariji građani sjećaju se predratne Martinske: na njoj nije bilo ničega, osim male neugledne gostionice, pa ipak je ovo kupalište »gdje sunce brzo zalazi« bilo i tada dobro posjećeno. Istina, Jadrija predstavlja drugu aternativu, koju je tada pretežno birao određeni krug građana. Danas je Martinska izmijenila svoje lice. Na njoj se nalaze objekti koje smo ranije dočaravali samo u mašti. Možda bi sada prije trebalo govoriti o tome što ovdje nedostaje, nego što ima, jer svi znamo za restoran (u najnovije vrijeme »riblji«), za bife na pristaništu, za kiosk sa suvenirima, za pult štampe itd.

Cega još ima? No, da ne završimo. To su splavi, pojam toliko nerazdvojan od Martinske koliko i mukotrpana i mnoge kupaće. Zatim vozila, mnogo vozila, koji se miješaju masom kupaca, kupaći s njima. Masa kupaca, nekad i preko 600! To nije malen broj. On preteče kupalište do maksimuma. Treba samo doći u najfrekventnije sate i vidjeti restoran je prenatrpan. Osoblje trudi koliko je to moguće da udovolje goste.

Bife na pristaništu je takav a u isto vrijeme ne može prihiti ni pet do šest osoba. Istina je namijenjen i putnicima i turistima na 4 kogača, ali ovi

## gradske vijesti

### KINEMATOGRAFI

IESLA: premijera američkog filma — OLUPINA BRODA MERI DIR — (do 20. VII) Premijera meksičko - argentinskog filma — CRNA KRONIKA — (21—22. VII) 20. APRILA: premijera američkog filma — JUPITEROVA DRAGANA — (do 20. VII)

### DEZURNE LJEKARNE

o 17. VII — II narodna — Ulica bratstva i jedinstva. d 18—24. VII — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.

### MATIČNI URED

#### ROĐENI

Vesela, Ante i Nedjeljke Jelić; snna, Marijana i Milke Miletić; ajda, Svetoslava i Ivanke Sa; Ankica, Ante i Luce Sp; Dražen, Branka i Mire agić; Milena, Bože i Nevenke mić; Gordana, Petra i Olge lašinović; Sibirka, Nikole vkočića i Cvite Lampalo; An; Anija, Nikole Živkovića i Cvite mpalo; Lučana, Borne i Mile; Sarić; Ante, Luke i Anice anjić; Ivan, Luke i Anice anjić; Dragan, Ante i Jerke leš; Ivica, Ante i Rosande žop; Anka, Josipa i Stane Cr; Ivica, Frane i Anke Rupić; na, Pave i Ide Sljokić; Zrin; Vlatka i Branke Maričić; ljenko, Ilije i Joke Plazanjić; is, Sukrije Gačanina i Petre dovčić; Dragan, Henrika i ižanke Raščan; Jasna, Križa; i Marije Jelovčić; Dragana, a Dragutina i Natalije Stami; ja; Krešimir, Božidara i Iva; e-Šimice Kovačev i Miranda, te i Cvite Supe.

#### VJENCANI

Antunac Berislav, pravnik — pan Dunja, prof.; Olivari vko, mesar rad. — Lucić Ma i služb.; Gaćina Josjo, zemljol. — Pačić Luca, domaćica; gđanovčić Frane, limar — Ba; Dunja, služb.; Palada Filip, vnik — Jurković Dragica, žb.; Bačić Fedinand, služb. Skelin Draginja, domaćica; in Berislav, učitelj — Pundu; o Zorka, domaćica; Kursar rko, radnik — Lokas Anka, naćica; Brkić Rajko, radnik Đaković Zorka domaćica i ković Ive, bravar — Draško; Mileva, služb.

#### UMRLI

oža Dinka rođ. Luketa, stara god.; Skerlep Tonka rođ. ičić, stara 83 god.; Tarle rko pok. Marka, star 52 god.; lić Ernest pok. Alberta, star god. i Trlaja Jere pok. Mate, 81 god.

posljednji radije strpljivo čeka-ju kod svojih kola nego da se upute i u bifeu zatraže nešto za osvježanje. Uistinu nije baš lako prodati neke tko tako strogo planira na svom džepu, kao motorizirani turisti. Nije dovoljno

## građani pišu

### Nečistoća na terasi kod „Alpe“

Terase pred »Alpom« je tokom dana veoma posjećena. Već u rano jutro mnogi prolaznici, ekskurzije i strani turisti dolaze ovdje da doručkuju. Poslije podne tu su kupaći, šetači i ostali građani. Ovo mjesto dobro je posjećeno i navečer.

Jednom, prije desetak dana primijetili smo da su limeni stolovi nečisti. Nitko ih nije brišao. Naokolo je bilo mnogo razbacanog papira, opušaka od cigareta, praznih kutija šibica i još kojčega. Ni na jednom stolu nije bilo pepoonika. Mislili smo da se radi o slučajnosti, o prezauletosti personala.

Međutim, nakon nekoliko dana ista slika. U subotu 11. ovog mjeseca oko dvanaest sati nije na tom prostoru bilo ni jednog gosta. Bilo je hladno i kišovito vrijeme. Ali, premda tada osoblje nije bilo baš prezauzeto nismo vidjeli nikoga tko bi pokušio ono što se nalazi pod stolovima. Slika je uistinu loša. Ima se utisak da tu tjednima nitko ne priđe metlom u ruci. Nije važno ni u čijoj je »kompetenciji« čišćenje ovog objekta, kao u ni to, ima li poslugo mnogo posla ili nema, već je za dostojan izgled ovog grada neophodno da se i ovaj prostor marljivo čisti.

## Obavijest

### UDRUŽENJA RVI OPCINE SIBENIK

Obavijestavaju se ratni vojni invalidi kao i ostali učesnici NOR-a, koji su zainteresirani za kupnju osobnih automobila, da će se u toku ove godine uvesti automobil »Moskvić« iz SS-SR, čija će se cijena kretati između 1.750.000 i 1.800.000 dinara, zatim »Skoda« iz CSSR po cijeni od 1.600.000 dinara i »Warburg« iz Istočne Njemačke po cijeni od 1.600.000 dinara.

Mole se svi zainteresirani da se jave ovom Udrženju najkasnije do 20. ovog mjeseca. Tom prilikom uzimat će se potrebni podaci koji će biti izravno dostavljeni SUBNOR-a Hrvatske radi davanja prioriteta ratnim vojnim invalidima i ostalim učesnicima rata kod nabavke navedenih automobila.

### MALI OGLASNIK

PRED MJESEC DANA IZGUBLJENO JE NALIV — PERO marke »Parker«. Pošto je to uspomena, molli se poštteni nalaznik da naliv — pero preda redakciji lista uz dobru nagradu.

NEDAVNO JE U ULICI 12. ko-

lovoza kod prodavaonice »Revija« izgubljen medaljon, koji je draga uspomena. Molli se poštteni nalaznik da medaljon preda redakciji lista uz nagradu pune njegove vrijednosti.

ZA VRIJEME OD 15 DANA nu-

dim u zamjenu lađu sa »pentom« za motor »Kolibri«. Radi dogovora upitati u knjižari »Naprijed«.

samo imati nešto za prodaju. Treba to i znati prodati. Kod nas se o tome tek počelo misliti. Kraj bifea postoji improvizirani kiosk sa suvenirima, manje-više standardnog tipa. Izvjesnu novinu predstavljaju dijapozitivi našeg grada u boji koji se prodaju po 1.500 dinara.

Kakova je prodaja, upitati smo jednog omladinca za pultom.

— Ponekad netko nešto kupi, odgovorio nam je kratko. Odmah do njega na pultu za štampu ima dosta i one strane, nešto naše dnevne štampe i sva sila šunda. I kao u jednom nižu redaju se dalje prodavačice smokava.

»Društvena igra« kartanje i dalje daje pečat Martinskoj, premda u restoranu stoji »crno na bijelom« da je ono zabranjeno. Toga se nitko ne drži baš kao ni zabrane pušenja na splavi.

Martinska je na svom centralnom dijelu naprosto pretrpana kupaćima, ali baš to mjesto naglo opusti tek u 5 sati poslije podne. Ostaju oni kojima sunce nije baš neophodan besplatni »rekvizit«. I tek tada u stvari na Martinskoj postaje ugodno. U tišini uz smiraj sunca ovdje se vrše pripreme za onaj drugi dio života Martinske, koji opet ima svoje ljubitelje. Pale se svjetla malim »sferalima« dajući znak da je »riblji« restoran otvoren. To je ujedno i jedino vrijeme kada personal stigne da se pobrine da ukloni što je ostalo iza stotine gostiju. Međutim, ono nije u stanju da to učini i na širem području kupališta. J. C.

## Saobraćajna nesreća

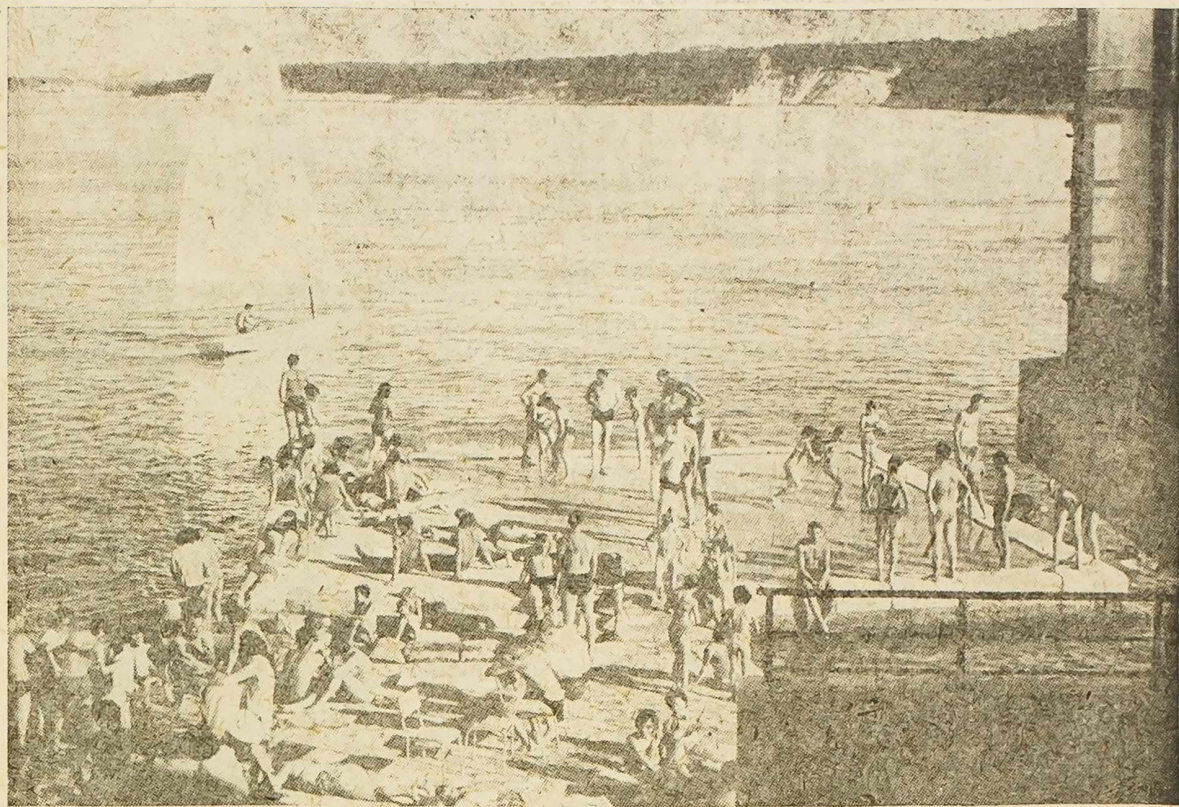
U Ulici Borisa Kidriča dogodila se saobraćajna nesreća u kojoj je teže povrijeđena 10-godišnja Marija Sušić, rodom iz Splitsa. Djevojčica je prilikom pretjecanja ceste naletjela na kamion kojim je upravljao Mate Baranović. Od udara je odbacena na pločnik, zadobivši težu ozljedu na glavi, pa je otpremljena u šibensku bolnicu, gdje je zadržana na liječenju. Istraga je u toku.

## Američki turistički karavan u našem gradu



11. ovog mjeseca prošao je kroz Šibenik američki turistički karavan od 32 specijalna vozila sa isto toliko obitelji. Karavan putuje još od rujna prošle godine sa svog starta u Singapuru. Putnike oko svijeta preveo je do ovog mjesta prekoce-anski brod. Dosada je karavana prošla kroz Malaju, Burma, Nepal, Indiju, Cejlon, Zapadni Pakistan, Afganistan, Iran, Jordan, Siriju, Libanon, Tursku i Grčku, preživivši preko 30.000 kilometara.

Pošto još proputuju čitavu Evropu i SSSR stići će na svoj cilj u Lisaban, nakon 500 krstarenja svijetom. Ovo najveće turističko putovanje koje je do sada poduzeto, pripremano je ravno tri godine. Izgrađena su za tu svrhu specijalna vozila, pogodna za najteže terene. Prikolice-kućice koje oni vuku, služe



Kupalište Martinska

## Šibenske ljetne teme

U ove ljetne dane šibenske sitnice očito zapinju za oko. Građani govore o sunčanju i kupanju, odlasku na odmor, o cijenama u ugostiteljstvu, slabim uslugama i tome slično. Primjedbe padaju i na račun čistoće ulica i trgova kao i na nedostatke uvjeta za razonodu.

Dosta je primjedbi od strane domaćica na izgled tržnice koja s obzirom na svoju lokaciju nije ni ranije služila na čast. Dešava se često da zbog pomanjkanja prostora i teži, individualni proizvođači nude svoje proizvode polažući ih na zemlju. Gradska tržnica je neugledna i neuredna, u stvari to je samo petnaestak starih klupa poronanih na uskom prostoru i uz najprometniju gradsku saobraćajnicu.

Kad se u nećem oskudijeva uobičajeno je da se to cijeni, više mu se posvećuje pažnje. Međutim, pojedini građani nisu uvijek u tome dosljedni. Upravo zbog toga došljaka začuduje činjenica, da i ono malo gradskog zelenila njegovi stanovnici ne cijene i ne čuvaju u onolikoj

mjeri kakvo bi trebalo da bude. Doduše, u zadnje vrijeme gradski perivoj dobio je, bolji izgled. Ugrađeno je više desetaka novih klupa na kojima sate odmora provode penzioneri, majke s djecom ili oni koji se nalaze na proputovanju kroz naš grad.

Kad je u pitanju čistoća gradskih ulica i trgova, dobro reče jedan stariji građanin: »Šibebenik je bio jedan od najčistijih gradova, a danas otkako su postavljene kante, smeća i raznih otpadaka ima na sve strane. Doduše čistača ima više nego ranije, marljivi su kao i prije, ali građani više zaboravljaju na svoje obaveze i oni snose

najveću odgovornost za čistoću svog grada.

Sto se tiče razonode u satima odmora situacija je nešto povoljnija nego ranijih godina. Osim kinematografi, koji rade nesmanjenim kapacitetom, Dom JNA nekoliko puta mjesečno organizira različite priredbe na kojima nastupaju dramski, folklorni i vokalni ansamblji iz unutrašnjosti zemlje.

Ugostiteljski su se također pobrinuli da svojim gostima upriliče više razonode. U nekoliko objekata goste zabavljaju razni džež-ansamblji sa vokalnim solistima, ali s druge strane cijene su toliko poskočile da su postale nepristupačne za džep potrošača. Uz uvedeni servis, u nekim ugostiteljskim objektima napojnica se i dalje prima. Međutim, kulturna usluga nije nimalo poboljšana.

## Balet Pariza

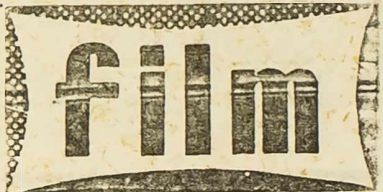
Francuski film. Režija: Terence Young

Nismo navikli gledati ovakve baletne spektakle kakve smo vidjeli u ovom filmu. U savršenoj savremenoj koreografiji prikazana su četiri baleta (Kradljivica dragulja, Cyrano de Bergerac, Dvoboj u ponoć i Carmen), među kojima bismo teško mogli odrediti koji je atraktivniji, spektakularniji i virtuoznije izveden. Veliki majstori baleta sa Zapada Zizi Jeanmaire, Moira Shearer, Cyd Charisse, Roland Petit i drugi kao da su se nadmetali u tome tko će dati više maha svojoj umjetnosti i majstorstvu i kino-gledaocima što više približiti ovu umjetnost, koja je prilično nepristupačna široj publici. Pojedine scene su vrlo efektne i gotovo čarobne. Jedino je šteta što je sve skupa ipak malo preduro, a da bi pažnja i uživiljenost mogle biti neprekidno intenzivne.

## Nenajavljeni sastanak

Engleski film. Režija: Joseph Losey

Podsjetimo se filma istog režisera »Vrijeme bez milosti«, kojeg smo nedavno gledali, pa nam neće biti teško uočiti da im je zajednički ne samo žanr već i težnja da se kroz fabulu, koja je u osnovi kriminalistička, izrazi i nešto više, tj. akcentuiraju i neki socijalni motivi izasrli iz određene sredine koja je u pozadini zločina koji se istražuju. U oba filma sločin je podmetnut nevinom mladiću, iza njega, međutim, u prvom filmu stoji bogati i svemoćni trgovac, a u ovom drugom ugledni aristokrata, koji ne biraju sredstva da bi zadržali svoj visoki društveni položaj. Joseph Losey, jedan od najistaknutijih člana grupe savremenih engleskih filmskih



stvaralaca, koje neki nazivaju usamljenim jahačima engleskog filma«, očito nastoji da svojim kriminalnim filmovima dade društveni karakter i tako dade nove i originalne kvalitete samom žanru, prema kojem bez sumnje ima a-finiteta. Jasno, to ne bi u tolikoj mjeri bilo moguće, kad on ne bi bio majstor svoga zanata i pravio filmove kojima se sa tehničke, pa i sa umjetničke strane teško može išta zamjeriti.

## Sastanak u ponoć

Francuski film. Režija: Roger Leenhardt

Ovaj film je svakako interesantniji po svojoj originalnoj kompoziciji nego po samoj fabuli. Može se zapravo steći utisak da je sama fabula, pa i radnja podređena kompoziciji, odnosno da je formalna strana prevagnula nad sadržajnom. To, uostalom, nije nikakva nova pojava kod mladih francuskih režisera, to je zapravo bila i jedna od glavnih karakteristika nekadašnjeg tzv. »novog vala«. Originalnost se zapravo sastoji u paralelnoj projekciji jednog filma i čudnog doživljaja muškara i žene, koji se slučajno susreću u kino dvorani. Žena, bez nekog naročito vidljivog razloga, svoju sudbinu poistovjećuje sa sudbinom junakinje filma, kojeg gleda svakom predstavu, opsjednuta je idejom da počini samoubistvo, kao i ona žena u filmu. Mnogo je tu štošta nerazjašnjeno i nelogično, tako da se gledalac uzalud muči da poveže sve niti i shvati o čemu se zapravo radi. Nije stoga nikakvo čudo ako je ostao hladan i deinteresan. — b —



## Razgovor sa skifistom Damirom Trlajom

## Sa „Krkom“ još kao dijete

Bio je posljednji dan pred odlazak skifiste DAMIRA TRLAJE na Bled gdje će se pripremati za evropski šampionat u veslanju, koji će se održati u Amsterdamu. Upravo smo naišli kad je iz doma »Kрке« iznosio skif za popodnevni trening. Trlaja se rado odazvao našoj molbi za čitaoc »Sibenskog lista« odgovorio je na nekoliko pitanja.

Na posljednjem šampionatu Jugoslavije u veslanju postigli ste zavidan uspjeh u samcu. Kažite nam nešto o tome kada ste startali u ovom sportu?

— Pa, moj kontakt sa klubom i veslanjem počeo je još 1950. godine. Bilo mi je svega 10 godina kad sam postao član naše »Kрке«. Do prvih nastupa i uspjeha bilo je još daleko. No, ja sam uporno radio. Prvi put sam nastupio 1958. godine i to u osmercu i četvercu za stariji pomladak. Tri godine kasnije odnosno 1961. postao sam prvak Hrvatske u četvercu s kormilarnom. Ali iste godine na državnom prvenstvu imao sam i jedan neuspjeh.

Kada ste počeli veslati u samcu?

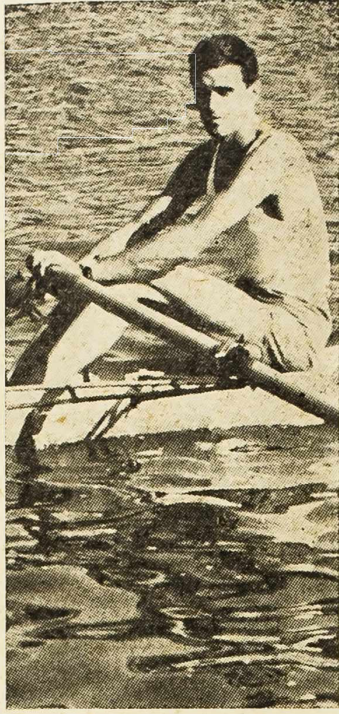
— To je bilo 1962. godine kada sam osvojio prvenstvo Jadrana za juniore i seniore. Odlaskom u JNA bio je prekinut moj kontakt s veslanjem. Na-

kon izlaska iz Armije, 1963. godine, nastupio sam na proslavi 40-godišnjice postojanje »Kрке« i tada sam osvojio drugo i treće mjesto u skifu za juniore i seniore.

Tko vas je pripremao kroz proteklo vrijeme?

— Trener Vinko Supe mnogo mi je pomogao i svakom prilikom prenosio je na mene svoje znanje i veliko iskustvo. Upravo po njegovim savjetima i počeo sam veslati u samcu, iako sam često želio da veslam u čamcu »s društvom«. Međutim, bilo je i dana kad sam trenirao sasvim sam. Tako je bilo protekle zime, kad sam izradio plan rada i po njemu se vladao.

Moram još dodati da sam mnog od prije dva mjeseca radi i Linardo Bujas. To je dobar i sistematski rad koji je počeo Prvomajskom regatom. Drug Linardo je čovjek velikog veslačkog iskustva i, naravno, da su mi mnogo pomogli njegovi savjeti. Ovom prilikom mogu kazati da mi je drug Linardo dao



volje i snage u najtežim trenucima.

Na kraju žaleželi smo našem mladom šampionu nove uspjehe na veslačkim stazama. J. C.

## Intenzivne pripreme nogometaša

Do početka nogometnog prvenstva Jugoslavije preostalo je još svega 17 dana. Nogometaši »Sibenika« pod vodstvom trenera Luštica i prof. Milivoja Petkovića svakodnevno treniraju kako bi start dočekali što spremniji. U prvih nekoliko dana priprema nisu prisustvovali svi igrači, što je svakako otežalo rad trenerima. Posljednjim treninzima prisustvuju svi igrači, osim Svetozara Stanišića, koji želi da dobije raskid ugovora i da se vrati u Smederevsku Palanku. U ponedjeljak su se priprema priključili Perasović i vratar Ante Sirković, koji je imao dopust do 10. o. m.

Prema tome trener Luštica ima na raspolaganju slijedeće igrače: Sirkovića, Višića, Friganovića, Marencu, Cvitanovića, Zepinu, Miljevića, Grgića, Stosića, Perasovića, Orošnjaka, Marinića, Reljica, Brajicu i još nekoliko mladih igrača.

U petak igrači putuju u Velenje, gdje će ostati do početka prvenstva. Predviđene su i tri prijateljske utakmice i to u Rijeci, Ljubljani i Mariboru.

U pogledu Stanišića u upravi kluba su nam izjavili:

— Stanišić neće dobiti raskid ugovora, jer on mora igrati još tri godine za naš klub. Ako li se ne priključi priprema biti će suspendiran i kažnjen. (da)

## Pred početak prvenstva II plivačke lige

## Naši plivači gostuju u Herceg-Novom i Mostaru

U subotu počinje ovogodišnje prvenstvo II plivačke lige — jug u kojem sudjeluju »Velež« iz Mostara, »Jadran« iz Herceg-Novog, »Primorje« iz Rijeke i »Sibenik«.

Najviše pravaka imaju prošlogodišnji član I lige »Jadran« iz Herceg - Novog i riječko »Primorje« u čijim se redovima nalazi i državni rekorder na 200 metara ledno Mihovil Đorčić.

Međusobni susreti ovih dviju ekipa riješit će pitanje prvaka. Kakvi su izgledi plivača i plivačica »Sibenika«? Za sada je teško o tome nešto određenije govoriti. Od prošlogodišnje muke ekipe, koja je poslije split-

skog »Mornara« bila najbolja u ovoj ligi, ove godine učestvuju u natjecanju jedino Martinović i Baica. Međutim, ženska ekipa »Sibenika« je mnogo bolja od prošlogodišnje. Slobodno se može očekivati da će u ovogodišnjem natjecanju sibienske plivačice osvojiti više bodova negoli plivači. Naravno se ističu II-godišnja N. Zonja, koja je najmlađa plivačica saveznih liga, zatim Ninčić i sestree Čikala.

Evo što kaže Mišo Martinović o izgledima »Sibenika« u narednom prvenstvu:

— Znatno smo oslabljeni od sustvom nekolicine naših plivača, no uza sve to nadam se da ćemo ostati u ligi. Sto se tiče plivačica mogu kazati da su one znatno napredovale i vjerujem da nas neće razočarati.

Martinović je također rekao da će gostovanje u Herceg-Novom i Mostaru predstavljati veliko iskušenje za našu mladu i neiskusnu ekipu. — da —



Zagorska ljetna liga

## Ekipa Unešića izbila na prvo mjesto

Prošlih dana odigrano je II kolo »Zagorske ljetne lige« i postignuti su ovi rezultati: Koprno — Pakovo Selo 1:3, N. Cera — Sedramić 1:1, dok je susret između Unešića i Žitnića završio 0:1.

Međutim, utakmica Unešić — Žitnić registrirana je sa 3:0 u korist Unešića jer je u ekipi Žitnića nastupio registrirani igrač Doška iz Drniša koji nije imao pravo nastupa na ovim utakmicama. Ekipa Unešića je na taj način osvojila 4 boda i izbila na prvo mjesto.

Broj gledalaca na svim utakmicama je podbacio zbog kiše. P. Čular

## U Drnišu održano juniorsko prvenstvo Dalmacije u košarci

## „Zadar“ najbolji

Pod pokroviteljstvom kolektiva »Dalmacija-plastika« nedavno je u Drnišu održan dvodnevni turnir košarkaških ekipa za juniorsko prvenstvo Dalmacije. Utakmice su se igrale na novom igralištu domaćeg KK »Partizan«. Nastupile su četiri ekipe »Zadar«, »Split«, »Tekstilac« iz Sinja i drniški »Partizan«, koji se takmičio izvan konkurencije.

Prvo mjesto osvojio je »Zadar« pobijedivši sve svoje konkurente. Zadrani su time dobili pravo da se takmiče na prvenstvu SR. Hrvatske, koje će se održati u drugoj polovini ovog mjeseca u Delnicama. Posebno priznanje treba odati ovoj ekipi za najljepšu igru i disciplinarnost. Njihov najbolji igrač bio je Dijana, koji je postigao 30 koševa za svoju momčad i tako postao najbolji strijelac turnira.

Ekipa »Split« osvojila je drugo mjesto. Splićani su uspjeli visoko poraziti »Tekstilca«, ali su zato izgubili dragocjene bodove od Zadrana. Ekipu »Partizana« porazili su tek u nastavku.

»Partizan« je ugodno iznenađio. Prvog dana je pretrpio poraz sa vrlo velikim rezultatom

od Zadrana, ali zato je »Tekstilac« lako savladao i osvojio treće mjesto. Drugog dana dogodila se još veće iznenađenje kada je domaća ekipa u nekoliko navrata vodila protiv »Splita«. Ta utakmica je u regularnom vremenu završena 57:57, da bi tek u nastavku domaćin izgubio s nekoliko koševa razlike. Posebno treba istaći Zoricu, Rnjaka i Jovića.

Ekipa »Tekstilca« iz Sinja je izgubila sve susrete i tako se plasirala na posljednje mjesto. Igrači ove ekipe nisu uvijek znali da sportski podnose poraz.

Suci su svoj posao obavili vrlo dobro. Organizatoru i pokrovitelju turnira može se odati najveće priznanje za uloženi trud i vrlo uspješnu organizaciju.

Turnir je pored borbe za poredak na tablici imao i poseban značaj za popularizaciju košarke u ovom gradu u čemu se uspjelo. S. Grubač

## Nakon izvlačenja parova II savezne lige

## U 1. kolu gostuje „Rudar“

U zapadnoj skupini Druge lige takmičit će se i u novom prvenstvu 16 klubova. Kao što je poznato iz lige su ispali »Bosna« i »Sparta«, dok su novi članovi lige postali »Split«, »Rudar« iz Kakanja i »Kladivar« iz Celja. Ekipa »Zagreb« u slijedećoj sezoni natjecat će se u Prvoj ligi. Nakon izvlačenja parova za novo nogometno prvenstvo Jugoslavije dalmatinski predstavnici u zapadnoj skupini Druge lige sastaju se u pojedinim kolima sa slijedećim protivnicima:

1. kolo: Šibenik — Rudar, Slavonija — Split, 2. kolo: Istra — Šibenik, Split — Sloboda, 3. kolo: Šibenik — Maribor, Celik — Split, 4. kolo: Slavonija — Šibenik, Split — BSK, 5. kolo: Šibenik — Celik, Borac — Split, 6. Borac — Šibenik, Split — Lokomotiva, 7. kolo: Šibenik — Famos, Split — Olimpija, 9. kolo: Borovo — Šibenik,

Famos Split, 10. kolo: Šibenik — Varteks, Split — Rudar, 11. kolo: Kladivar — Šibenik, Borovo — Split, 12. kolo: Šibenik — Sloboda, Split — Istra, 13. kolo: BSK — Šibenik, Varteks — Split, 14. kolo: Šibenik — Lokomotiva, Split — Maribor, 15. kolo: Olimpija — Šibenik, Kladivar — Split.



Nakon likvidiranja »Logora I« i »Logora II«, u koje za pet mjeseci 1941. godine dotjerano oko 8000 ljudi, pr živjeli iz oba logora otjerani su na »ciglanu« — u »Logoru III«.

»Logor III« podignut je uz Savu, na ravnici gdje prije bila »Ciglan Bačića«. Zatočnici su uz ciglanu sagradili zgrade, radionice, nastambe za ustaše, barake i podig zicu, tri metra visoki zid i stražarske kule. Sve je bilo isto kao i u drugim logorima smrti podignutim u Njemačkoj, Poljskoj, Ukrajini. »Radove i organizaciju« nadzirao je Gestapo u samom Jasenovcu i »Sicherheitsdienst« u Zagrebu.

Hijerarhija upravljača u logoru bila je slična hijerarhiji vlade NDH. Nijemci su bili vrhovni i glavni zapovjednici. U Jasenovcu je stalno boravila njemačka vojna jedinica (komandanti su bili Segala, Heiss, Weichsbrat i drugi). Odjel Gestapo-a također je bio u Jasenovcu. Njemački oficiri ulazili su u logor i birali ljude za rad u Njemačkoj. Nijemci su pred logorom oduzimali zatočnicima sve što im se sviđelo.

Referent za Jasenovac bio je jedan major »Seicherdsienst«, a Luburić je podnosio referat o likvidacijama. Jasenovcu njemačkom ambasadoru u NDH.

Vrhovni nadzor u logoru bio je povjeren Vjekoslav Maksu Luburiću. Prvi Luburićev zamjenik bio je Ivica Marković. Treće mjesto u hijerarhiji zauzimao je Ljubo Milo Fratar Filipović Majstorović bio je »časnik u nadzorno osoblju«, a krajem 1942. godine postao je zapovjednik logora. Članovi »Zapovjedništva« bili su Brkljačić, Polić, Marčić, Sarac, Sakić, Pavlović i dr.

U tvornici smrti Jasenovcu bilo je mnogo »pogona« »radnih zgrada« — rafinerija, glavno skladište, pomoćni bravarija i limarija, lančara, pilana, montaža itd.

U logoru je bilo, kao i u svim fašističkim logorima, određeno mjesto za »nastup« — »Appellplatz«, mjesto za prijerogled i pljačku novih zatočenika.

Zičana ograda oko logora nije bila jedina žica u logoru. Pojedine barake bile su, također, okružene bodljikavom žicom, a i određene površine, odjeli. Već kad je riječ o tome, reći ćemo nešto i o »žici« — kako su logoraši nazivali strašnu ogradu. »Žica« je bila kocka ispletana od bodljikave žice, dužine stranica od nekoliko metara, visir oko metar, prostor sličan onome koji zatvara sanduk kada okrenemo dnom prema gore. U »žicu« se ulazilo kroz mali ulaz koji se zatvarao zičanim vratima. U takav kavez zatvarani su »neposlušni zatočnici«, a zapravo svi oni koji su odabrani po kriteriju zločinačkog sadizma. Zatočenik u kavezu nije mogao uspraviti, čučao je u blatu ili prašini izložen kiši, snijegu ili žegi. O »žici« bivši zatočenik Ego Berger kaže:

»U jesen 1941. godine, noću, otjerali su ustaše na nekoliko u »žicu«. U kavezima smo noćivali nekoliko noći za redom. Međutim, ustašama nije bilo dovoljno da smo u »žici«, pa su nas jedno jutro izveli i postrojili. Zapovjednik straže Prpić dao je pred kaveze donijeti stol, dvije stolice i svjetiljku. Kad je sve bilo donešeno, Prpić izved između nas starca koji je noć ranije bio doveden u »žicu« i ponudi mu da sjedne. Poslije »predstavljanja« starca nama, zapovjednik straže počeo je čupati dlake iz starčev brade. Slijedeće jutro Prpić je starcu bradu palio svjetiljkom. Taj starac izdržao je takva mučenja punih 20 dana neobično snažan starac...«

Nazive pojedinih zgrada i baraka u logoru treba shvatiti doslovno. Na primjer: BOLNICA. O njoj govori Milko Riffner: »U BOLNICI II ležali su po trojica u jednom boksu, u svaki raspoloživi prostor na podu zauzimali su bolesnici tako da je liječnik ili bolničar u službi morao preskakati preko »spruženih tjelesa. Bolesnici su ležali obučeni na golim daskama. Samo rijetki bolesnici imali su dijlove posteljine. Većina je stavila pod glavu kakav odjevni predmet i porciju za hranu. Po sredini uzdužnog zida, pod prozorom, stajalo je limeno bure gdje su logoraši obavljali nuždu. Samo je malen broj mogao doprijeti do tog bureta budući da je većina bila fizički preslaba da bi mogla do njega dopuzati... Neopisivi talas smrada kružio je p zagušljivoj prostoriji »bolnice«. Nije bilo načina da se paralizira taj nepodnošljivi smrad ljudskih izmetina, koji je bio poterciran zadahom neopranih tijela i gnojnim ranama bolesnika...«

Osnovni cilj logora Jasenovac bio je masovno uništenje ljudi. Ustaše su to davali do znanja zatočnicima prije nego što su ušli u tvornicu smrti. Na putovanju do logora pratili su zatočenike tukli, mučili, ubijali. Fizičko uništavanje počimalo je od časa hapšenja. Evo što o dolasku u jasenovac kaže bivši logoraš Kustorin:

»Put od Stare Gradiške do Jasenovca, dug oko 38 km morali smo preći trčecim korakom. Tko je zastao ili posrnuo ubijen je na mjestu. Kako taj put vodi pokraj Save, mnog drugovi iznemogli i u očajanju skakali su u Savu da se riješe daljnjih muka.«

Doktor Nikolić je o svom putu u Jasenovac napisao: »Jasenovac! Opet nas vežaše... Brže, brže izlazi! Gurali su nas iz vagona i tukli kundacima. Pred stanicom čepor ustaša s revolverima, noževima i bombama. Raskoračili se, zinuli, izdrjljili oči, nekima se slina pjena i na uglovima usta žvalje... Počeše nas udarati šakama i štapovima onako svezane i nemoćne.«

Svaki opis života u jasenovačkim logorima, bilo čiji, nije ni približna slika onoga što se događalo u toj užasnoj »tvornici smrti«.

Logor u Jasenovcu bio je logor organiziranog masovnog istrebljivanja. Metode istrebljivanja bile su iste kao i u svim fašističkim logorima. Ubijao je svatko: komandant, njegov zamjenik, podoficir, vojnik. Ubijalo je sve: glad, bolest, rad, žega, zima. Ubijalo se svagdje: u upravi, na nasipu, u baraku u bolnici, pokraj kazana.

(Nastavit će se)

LETITE NAŠIM MLAZNIM AVIONIMA *Curavelle*  
ZA VARŠAVU I KOPENHAGEN  
JAT UŠTEDJETE ČETE NA VREMENU I NOVCU